

ARCHIWUM DIECEZJALNE WE WŁOCŁAWKU
DZIAŁ I: DOKUMENTY
SERIA I: INWENTARZ REALNY

ZESZYT 4

ORYGINALNE DOKUMENTY SAMOISTNE
Z DRUGIEJ POŁOWY XV WIEKU

TRZECIE ĆWIERĆWIECZE

OPRACOWAŁ KS. STANISŁAW LIBROWSKI

TWÓRCOM
I OPIEKUNOM

LUBLIN 1988

I. UWAGI WSTĘPNE

„Uwagi wstępne” zamieszczone w zeszycie 3 tego inwentarza, traktującym o dokumentach „z pierwszej połowy XV wieku” (tom 56 ABMK), są również aktualne dla przedstawianego tu okresu, zwłaszcza trzy pierwsze ich punkty: 1) Dokumenty. Metoda opracowania; 2) Praca nad dokumentami w Archiwum (Włocławskim); 3) Kontrola stanu dokumentów i pracy nad nimi.

Na tym miejscu pozostaje mi zaprezentować punkt ostatni, którego nagłówek brzmi:

4. PUBLIKACJA DOKUMENTÓW TEGO ĆWIERĆWIECZA PRZED MOJĄ

Chodyński Stanisław: Wikaryusze katedry włocławskiej... Włocławek 1912. Od str. 203: Dokumenty i dodatki. Skracam — Chodyński: Wikaryusze. Wydał on cztery dokumenty: 319, tylko insert (u niego nr 4), 321 (6), 322 (7), 349 (8).

Kodex dyplomatyczny Polski... Wyd. Leon Rzyszczewski, Antoni Muczkowski... Tom II, część 2. Warszawa 1852. Skracam: Kod. dypl. Pol. II/2. Opublikowali oni 20 dokumentów: 301 (u nich nr 403), 304 (407), 308 (412), 309 (413), 310 (414), 311 (606 — z Metr. Kor.), 314 (415), 315 (417), 326 (419), 330 (420), 333 (420 [bis]), 336 (421), 337 (422), 343 (423), 344 (424), 346 (425), 347 (426), 348 (427), 352 (428), 353 (429).

Kodeks dyplomatyczny Wielkopolski. Seria nowa. Zeszyt 1: Dokumenty opactwa Benedyktynów w Lubiniu z XIII—XV wieku. Wyd. i oprac. Zbigniew Perzanowski. Warszawa — Poznań 1975. Skracam: Kod. dypl. Wlkp. S. N. I. Wydał on dokument 328 (u niego nr 265).

II. KOLEJNE DOKUMENTY

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 299.**

[2. Wystawca i treść] Jan (Gruszczyński) biskup włocławski, w uznaniu zasług prepozyta kapituły katedralnej Piotra z Krępy, za zgodą tejże kapituły, nadaje ołtarzyscie ołtarza pw. Wniebowstąpienia Pana Jezusa, Najśw. Maryi Panny i Rozesłania Apostołów, ufundowanego i uposażonego w katedrze przez wspomnianego, plac, ogród i stodołę.

(Jęz. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1451, 18 sierpnia, Włocławek

Actum et datum Wladislavie, feria quarta infra octavas Assumptionis Marie anno Domini milesimo quadringentesimo quinquagesimo primo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 266, wys. 210, zakł. 32 mm.

Przy dokumencie, na jednakowych jedwabnych niebieskobrazowych sznurach, były zawieszona dwie woskowe pieczęcie: biskupa od (dyplomatowej) prawej strony i kapituły. Z biskupiej trzyma się sznura środkowa resztką, po kapitulnej nie zostało nic.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Pismo piękne, z jednym inicjałem, nasycone skrótami. Środkowa powierzchnia odwrocia znacznie zabrudzona.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.], domus donacio altariste Ascensionis Dni in ecclesia cathedrali Wladislaviensi, 1451. [Po 1594 r. podpisano nr:] 648.

[6. Uwagi]:

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 493.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 651. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Dok. ten publikuję niżej w tym tomie jako numer 1.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 300.**

[2. Wystawca i treść] Władysław (z Oporowa, Oporowski) arcybiskup gnieźnieński i prymas, na prośbę Andrzeja precentora kolegium mansjonarzy w kolegiacie Najśw. Maryi Panny w Kaliszu, eryguje ósmą z kolei jego mansjonarię (choć proszono go o erygowanie również dziewiątej, posiadającej już fundusze i kandydata na beneficjanta), udotowaną przez śp. kanonika tejże kolegiaty Szymona, oraz instytuuje na wspomniane beneficjum prezentowanego przez fundatora ks. Stanisława z Kalisza, bakalarza sztuk wyzwolonych. W związku z tym potwierdza także i powtarza następujące cztery dokumenty (pergaminowe), dotyczące uposażenia obydwu mansjonarii, wystawione przez:

1) Stanisława z Ostroroga (Ostroroga) kasztelana gnieźnieńskiego i starostę generalnego Wielkopolski (Kalisz, 19 marca 1450 r. — feria quinta ante dominicam Iudica anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo);

2) Tegoż (Kalisz, 25 czerwca 1451 r. — feria sexta in crastino Corporis Christi anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo);

3) Burmistrza i rajców miasta Kalisza (Kalisz, 12 marca 1445 r. — feria sexta ipso die beati Gregorii Pape Gloriosi anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto);

4) Tychże (Kalisz, 8 lutego 1443 r. — feria sexta post diem beate Dorothee Virginis proxima anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo tercio).

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1452, 23 kwietnia, Gniezno

Actum et datum Gnezne, in domo nostra archiepiscopali, die sabbati vicesima tertia mensis Aprilis anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo secundo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. z cienkiego pergaminu.

Szer. 588, wys. 435, zakł. aż 71 mm.

Po woskowej większej pieczęci arcybiskupa zwisa z zakładki, nadwerężonej ciężarem pieczęci, tylko gruby jedwabny sznur koloru niebiesko-buraczkowego.

Stan zachowania samego pergaminu jeszcze dobry. Jednak posiada kilka dziurek na całej powierzchni oraz marginesy naddarte i częściowo pozawijane. Pismo ładne z jednym inicjałem i kilkoma zastosowaniami pisma wydłużonego. Zbyt duża szerokość wierszy tekstu utrudnia jego czytanie (powoduje przejścia z jednego rządka na drugi). Także zakładka zachodzi na dolne wiersze. Widoczna powierzchnia odwrocia znacznie pobrudzona (zakurzona).

[5. Sygn. dawne, noty regesty] na odwrocie:

[XVI w.] Pro octavo et nono mansionario erectio. [A pod tym w wielu wierszach wyliczanie sum zapisanych i pochodzących z nich czynszów].

[1559 r.] Anno Domini 1559 die Veneris XXIII [powinno być: XXII] mensis Decembris coram reverendo domino Adamo [?] arcium et medicinae doctore, decano et officiali Calissiensi, iudicialiter oblata et reproducta — — [w aktach Konsystorza Kaliskiego].

[XVIII w., na przedzie]: [nr] 574 [rok wystawienia] 1452.

[6. Uwagi]:

Dok. przywieziony do Włocławka z Kalisza w 2 poł. XIX w.

Dok. regestowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1005. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Dok. nin. drukuję poniżej w tym tomie jako numer 2.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 301.**

[2. Wystawca i treść] Michał Lasocki podkomorzy i starosta łączycki podaje do wiadomości, że Piotr ze Strykowa kasztelan inowłodzki zeznał przed nim, jako zastawił szlachetnemu Dzierśławowi z Łagiewnik za 50 grzywien groszy polskich łąn pola, który posiadał w Chorzęcinie.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1452, 13 czerwca, Łęczycza
Actum et datum in Lancicia, feria tertia infra octavas Sacratissimi Corporis Christi anno incarnationis eiusdem millesimo quadingentesimo quinquagesimo secundo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 263, wys. 114, zakł. 27 mm.

Po woskowej pieczęci Lasockiego zwisają z zakładki pergaminowe paski.

Stan zachowania samego pergaminu dostateczny. Posiada kilka dziurek, zwłaszcza na składaniach, ślady dawniejszego zawilgocenia, odkryta powierzchnia odwrocia zabrudzona. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[1578 r.] *Obligatio unius mansi in Chorrenczino per Petrum de Strykowo castellanum Inowlodzensem in quinquaginta marcis nobili Derslao de Lagiewniky, quas reformavit in eodem manso consorti suae, 1452 [nr] 336.*

Auscultat. 1597 [a poniżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego].

[inw. Sienickiego, 1727] ad clavem Wolboriensem n° 47.

Rev. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszcz. Codex II, CCCCIII, pag. 510.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 392.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 188. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 302.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski (w związku z rozpoczętą wojną trzynastoletnią z Krzyżakami) przystosowuje częściowo ogólnopolskie Statuty Nieszawskie (Nieszawa, 23 listopada 1454 r.) na użytek szlachty ziemi wieluńskiej i ostrzeszowskiej.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1454, 24 grudnia, obóz wojenny k. Szczepankowa pod Łasinem

Actum in loco campestri stacionum nostrarum circa villam Szczepankowo deprope oppidum Lassin, feria tertia in vigilia Nativitatis Domini nostri Iesu Christi anno eiusdem millesimo quadingentesimo quinquagesimo quarto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. z grubego pergaminu.

Szer. 745, wys. 450, zakł. aż 101 mm.

Przy dokumencie nie zachowała się ani pieczęć woskowa króla, ani sznur, po którym widać dwa otwory.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Posiada kilka dziurek, szczególnie na złożeniach, i niewielkie ślady dawniejszego zawilgocenia. Pismo ładne z jednym, masywnym inicjałem, oraz inwokacją wykonaną większymi literami. Marginesy wyjątkowo duże, zakładka zawinięta na dolne wiersze tekstu. Zbyt długie wiersze, drobne ubytki, a zwłaszcza starcia na składaniach utrudniają czytanie. Ponieważ dokument jest charakteru prawnego, w jego publikacji ponumerowałem kolejne artykuły (myśli, akapity). Widoczna powierzchnia odwrocia znacznie pobrudzona.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Casimiri libertatis Polone tuende submissio.

[1563 r.] Induxit [wykonawca nieczytelny] ad acta Terrestria Wielunensia anno Dni 1563 f. 3 S. Mathei [wtorek 21 września; podpis wpisującego tym bardziej nie do odczytania].

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocławka w 2 poł. XIX w. wprost z Wielunia albo za pośrednictwem Kons. Kaliskiego.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 843. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Dok. ten publikuję w nin. tomie poniżej jako numer 3.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 303.

[2. Wystawca i treść] Jan (Gruszczyński) biskup włocławski oświadcza, że sołectwo mensy biskupiej Łęg, które za jego zgodą wykupił od mieszczanina włocławskiego Bartosza dziekan kapituły Jan syn Chebdy z Niewiesza, przekazując je z kolei tejże instytucji na anniuersarz za siebie, on, po śmierci wspomnianego prałata, postanowił zatrzymać przy majątkach biskupstwa, przekazawszy kapitule na tenże cel, za przyzwoleniem prałatów i kanoników, dziesięcinę snopową ze wsi Osiecz i Szczecin, przynależną dotąd do mensy biskupiej.

(J. Jaciński)

[3. Data i miejsce] 1455, 9 stycznia, Włocławek

Actum et datum Wladislavie, die Iovis nona mensis Ianuarii anno Domini millesimo quadingentesimo quinquagesimo quinto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. z grubego pergaminu.

Szer. 431, wys. 245, zakł. aż 84 mm.

Po woskowych pieczęciach biskupa i kapituły zwisają z zakładki tylko grube sznury: pierwszy koloru niebiesko-zielono-brązowego, drugi zielono-czerwonego. Z zakończeń sznurów widać, że pieczęcie zostały odcięte (na przełomie XVIII/XIX w.).

Stan zachowania samego pergaminu więcej niż dobry. Pismo piękne z jednym inicjałem i kilku wyrazami wykonanymi literami większymi. Odkryta powierzchnia odwrocia zabrudzona, posiadająca nadto kilka plam w części niewidocznej.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[2 poł. XV w.] Litera super scoltecia ville Lang.

[2 poł. XV w.] Super decimis Ossiecz et Szczecyno.

[ok. 1550 r. — kan. Piotrkowski]. Commutatio decimarum in Osecz et Scheczczynko epalium pro scultecia in Lang Capit., ad anniversarium Johannis Chebde decani Wladislavien. empta 1505. [powinno być: 1455]. [nr] 460 [oraz:] Registrata in Statutis Capli Wlad. [k. 52v].

[inw. Sienickiego, 1727] ad scatulam decimarum VC n° 8vo.

Rev. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Rev. 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. rejestrowany w:

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 661. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję w tym tomie niżej jako numer 4.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 304.**

[2. Wystawca i treść] Jan (Gruszczyński) biskup włocławski podaje do wiadomości, że na prośbę młynarza mensy biskupiej w Dźwierzchnie Mikołaja zw. Pacierz i za zgodą kapituły katedralnej, zmniejsza mu opłatę czynszu rocznego z młyna do 12 i pół grzywien, a ponadto przydziela do młyna z miejscowego sołectwa 2 włóki ziemi.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1455, 13 lutego, Wieniec (k. Włocławka)

Actum et datum in Wynecz, feria quinta ante dominicam Esto michi proxima anno Domini millesimo quadingentesimo quinquagesimo quinto,

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 401, wys. 260, zakł. 59 mm.

Po woskowej pieczęci biskupa Jana (z obecnej lewej strony) zwisa z zakładki gruby jedwabny różowo-czarny sznur. Na podobnym sznurze różowym wisi uszkodzona owalna woskowa pieczęć kapituły katedralnej, jednakowa od XIII w. Przy jej sznurze tkwi znacznie zniszczony pokrowczyk z granatowego materiału, wykonany na przeł. XV/XVI stulecia, naprawiany może w XVIII w.

Stan zachowania samego pergaminu bardzo dobry. Pismo piękne z jednym inicjałem i dwoma słowami wykonanymi większymi literami. Odwrocie dokumentu wyjątkowo czyste.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[Ok. 1578 r.] Privilegium molendinatoris Dwirsna ex concessione epi Joannis et capli W. anno 1455 [nr] 75.

Auscultat. 1597 [oraz niżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego].

[inw. Sienickiego, 1727] Clavis Raciąznensis n° 3tio.

[Rev.] 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszcz. Codex, II, CCCCVII, p. 512.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCVII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 172.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 193. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 305.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski, w toczącym się w jego Kurii sporze pomiędzy opatem Mikołajem i konwentem Cystersów a ich mieszczanami w Sulejowie o robociznę, po zaopiniowaniu sprawy przez wojewodę sieradzkiego Hińczę z Rogowa i podkanclerzego koronnego Jana s. Lutka z Brzezia, podtrzymuje dawny zwyczaj, mocą którego mieszczanie i inni mieszkańcy Sulejowa obowiązani są pracować na rzecz tamtejszego opactwa po 3 dni w roku.

(J. Jaciński)

[3. Data i miejsce] **1456, 11 września, Piotrków**

Actum in Pyotrkow, tempore convencionis generalis, sabbatho proximo post festum Nativitatis Marie Virginis anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany z grubego pergaminu.

Szer. 415, wys. 245, zakł. aż 79 mm.

Po woskowej pieczęci króla Kazimierza widnieją w zakładce tylko nakłócia na sznur.

Stan zachowania samego pergaminu dostateczny. Posiada kilka dziurek, szczególnie na składaniach oraz plamy po dawniejszym zawilgoceniu. Ponadto pogryzły go kiedyś myszy w dwóch miejscach na marginesach i w dwóch na zakładce. Szerokim marginesom i zakładce należy zawdzięczać, że nie dostały się do środka z tekstem. Odwrocie dokumentu znacznie pobrudzone. Pismo ładne z jednym inicjałem oraz inwokacją wykonaną tekstem powiększonym. Starcie pisma na złożeniach utrudnia jego czytanie.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Obligacio oppidanorum Suleoviensium ad labores.

[2 poł. XVI w., pismo częściowo wyblakłe] 1456, sabbato post festum Nativitatis BVM, inter Nicolaum abbatem et monasterium Sulejoviense ab una atque oppidanos Sulejovienses parte ab altera, respectu praestandorum laborum Seren. Domini Regis Petricoviae latum decretum.

[1 poł. XIX w.] Dekret powyższy teraz nie obowiązuje, bo ani Opata, ani Konwentu niema.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocławka z Sulejowa w XIX stul.

Dok. rejestrowany w:

Matricul. summ. I (r. 1905) nr 330.

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1006. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję w tym tomie poniżej jako numer 5.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 306.**

[2. Wystawca i treść] I. N. Paweł s. Mikołaja ze Słupcy, kler. archidiec. gnieźn., notariusz publiczny z ust. ces., sporządza dokument (instrument notarialny), mocą którego miasto Wschowa przekazuje przez wymienionych imiennie burmistrza, rajców, ławników i przedstawicieli cechów ojcu Gabrielowi z Werony, wikariuszowi kilku organizujących się prowincji środkowoeuropejskich nowego zakonu Bernardynów, jako darowiznę obszerny plac pod budowę kościoła pw. świętych Franciszka i Bernardyna oraz klasztoru, trzech ogrodów i dwóch domków. (Akcja prawna dokonana w dniu niedzielnym na miejscu nowej fundacji stała się jednocześnie lokalną uroczystością kościelno-patriotyczną). (J. łaćniński)

[3. Data i miejsce] 1456, 7 listopada, Wschowa, za murami miasta
Sub anno — — millesimo quadringentesimo quinquagesimo sexto — — die Solis septima mensis Novembris — — extra muros Wschowenses.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 325, wys. 306 mm, bez zakł.

Po woskowej pieczęci miasta, przywieszzonej na pergaminowych paskach, widać na dole tylko nacięcia.

Stan zachowania samego pergaminu raczej dobry. Jednak posiada kilka-naście dziurek, zwłaszcza na składaniach, ograniczone ślady dawniejszego zawilgocenia i zardzewienia. Widoczne odwrocie dokumentu poźółkłe i zabrudzone. Pismo ładne, mające 2 inicjały i Z. N., dość trudne do czytania z powodu wytarcia na złożeniach, w szczególności zaś drobnego kroju.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Fori Frawenstatensis. Litera fundacionis et confirmationis [nieprecyzyjnie].

[2 poł. XVI w.] Iste census unius fertonis reemptus est.

[11 VI 1672] Inducta in Acta Castrensia Wschowensia sub actu sabbathi ante festum Sanctissimae et Individuae Trinitatis proximi anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo. J. Kowalkowski.

[kon. XVII w.] Wschowski 3, lit. J [?].

[6. Uwagi]:

Dok. przywieziono do Włocławka z Warty lub z Koła w XIX stul.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 921. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję niżej w tym tomie jako numer 6.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 307.**

[2. Wystawca i treść] I. N. Mikołaj s. Pawła z Wilkowa w diec. pozn., notariusz publiczny z ust. ces., sporządza instrument notarialny (testament), mocą którego Mikołaj Mierzycki mieszczanin wieluński, za zgodą swej żony Katarzyny i syna Jakuba, zapisuje dla kolegium wikariuszy wieczystych kolegiaty w Wieluniu posiadane przez siebie czynsze na łaźni miejskiej i jatce mięsnej oraz ogród we wsi Niedzielsko, z wyjątkiem stodoły, w zamian za jedną mszę św. w tygodniu i jeden anniwer-

sarz w roku odprawiane przez wspomnianych wikariuszy w intencji jego duszy, żony, syna i przodków. (J. łąciński)

[3. Data i miejsce] 1457, 17 marca, Wieluń, dom testatora
Sub anno — millesimo quadringentesimo quinquagesimo septimo — — die Iovis XVII — — mensis Marcii — — in domo — — Nicolai Merziczski in opido Welun.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. z grubego pergaminu.

Szer. 298, wys. 328 mm, bez zakł.

Stan zachowania pergaminu dość dobry. Jednak jest zbyt wysuszony, na dole trochę uszkodzony, u góry nieco pognieciony. Posiada liczne ślady dawniejszego zawilgocenia. Całe odwrocie dokumentu zabrudzone od dawnego zakurzenia. Pismo ładne, mające 2 inicjały i Z. N., ale trudne do czytania z powodu przesycenia skrótami i wykonania z zamaszystością. Znaczną ilość jego wierszy późniejsi użytkownicy popodkreślali.

[5. Sygn. dawne, noty, registry] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Circa viam Niedzelsko hortus D. Vicariorum.

[2 poł. XVI w.] Circa viam Niedzelsko hortus Vicar. Die Jovis 17 mens. Marty 1457. Nro 3tio.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocławka z Wielunia w XIX w.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1007. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję poniżej w tym tomie jako numer 7.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 308.**

[2. Wystawca i treść] I. N. Stefan s. Stefana kleryk diec. włocł., not. publ. z ust. ces., sporządza dokument (instrument notarialny), mocą którego — w wykonaniu rozporządzenia śp. papieża Mikołaja V z 1455 r. — Maciej Racht wikariusz gen. w spr. duch. i oficjał gen. pomorski (w diec. włocł.) musiał przekazać prał. dziekanowi kruszwickiemu i zarazem prał. archidiakonowi pomorskiemu w kapitule włocławskiej Janowi z Popowa, na ręce jego prokuratora kan. kruszw. Władysława s. Wojciecha, użytowaną dotąd przez siebie wieś (prebendalną archidiakonów pomorskich) Wardzin (później Warzno pod Wejherowem). (J. łąciński)

[3. Data i miejsce] 1459, 24 lutego, Wardzin (Warzno)

Anno — — millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono — — die vero Sabbati vicesima quarta mensis Febraurii — — in villa Wardzin.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubym pergaminie.

Szer. 223, wys. 316 mm, bez zakł.

Stan zachowania pergaminu dobry. Z czasem został źle złożony. Posiada kilka dziurek, znaki dawniejszego zawilgocenia i zardzewienia pisma. Odwrocie dokumentu dosyć pobrudzone od dawnego zakurzenia. Pismo staranne, mające 2 inicjały i Z. N.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Instrumentum Archidiaconatus Pomeranie pertinens.

[ok. 1594 r.] Instrumentum publicum cessionis de possessione villae War-
dzin per quendam Mathiam Racht officialem Pomeraniae cuidam Joanni de
Popowo decano Cruswicensi, sententia Rotae auditoris data a^o Dni 1459
[nr] 534.

[inw. Sienickiego, 1727] Ad scatulam privilegiorum variar. personarum
n° 27.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Rev. 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzysszczewski, Codex II, CCCCXII, p. 516.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXII.

Dok. rejestrowany w:

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 424. Numer ten był uważany za ostatnią
sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 309.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wiel-
ki książę litewski podaje do wiadomości, że zatwierdził zamianę wsi bi-
skupstwa włocławskiego Dźwierzchno, dokonaną za zgodą kapituły, przez
Jana (Gruszczyńskiego) biskupa i kanclerza Królestwa z urodz. Wojcie-
chem z Wielowsi (Krotoskim), b. kasztelanem śremskim, na wieś Wierzbi-
czany, obydwie w pow. inowrocławskim, a następnie przeniósł Dźwierz-
chno z kategorii dóbr duchownych do świeckich. Zob. dok. 310.

(J. łąciński)

[3. Data i miejsce] **1459**, 4 sierpnia, Brześć

*Actum in civitate nostra Brzeszcze, sabbato proximo post festum sancti
Petri ad Vincula anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesi-
mo nono.*

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubym pergaminie.

Szer. 543, wys. 259, zakł. aż 85 mm.

Po woskowej pieczęci króla Kazimierza widać w zakładce jedynie nakłó-
cia na sznur.

Stan zachowania samego pergaminu bardzo dobry. Marginesy posiada
szerokie. Pismo piękne, z inicjałem przekraczającym wysokość całego tekstu.
Inwokacja wykonana większym krojem. Środkowa część odwrocia trochę
pożółkła i zabrudzona.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Registrata.

[2 poł. XVI w.] Consensus super commutatione villae Dzwirnsno pro villa
Wirszbiczani cum Crotowski 1459 [nr] 93.

Auscultat. 1597 [oraz niżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego].

[inw. Sienickiego, 1727] Clavis Raciążensis n° 5to.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXIII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 173.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 195. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 310.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski oznajmia, że zatwierdził zamianę wsi Wierzbiczano, dokonaną przez urodz. Wojciecha z Krotoszyna (w par. Barcin) b. kasztelana śremskiego z Janem (Gruszczyńskim) biskupem wrocławskim i kanclerzem Królestwa na wieś biskupstwa Dźwierzchno, obydwie w pow. inowrocławskim, oraz z kolei przeniósł wieś Wierzbiczano z kategorii dóbr świeckich do duchownych. Por. dok. 309. (J. Jaciński)

[3. Data i miejsce] **1459**, 4 sierpnia, Brześć

Actum et datum in — — Brzesce, sabbato proximo post festum sancti Petri Apostoli ad Vincula anno Domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubym pergaminie.

Szer. 532, wys. 265, zakł. aż 110 mm.

Po woskowej pieczęci króla Kazimierza zwisa z zakładki długi jedwabny sznur koloru czerwono-fioletowego.

Stan zachowania samego pergaminu prawie bardzo dobry. Marginesy szerokie, zakładka znacznie zachodzi na tekst. Pismo ładne, posiadające inicjał przekraczający wysokość całego tekstu oraz dwa pierwsze wyrazy wykonane większymi literami. Ślady dawniejszego zawilgocenia. Część środkowa odwrocioa poślókła i nieco pobrudzona.

[5. Sygn. dawne, noty, registry] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Registrata.

[ok. 1551 r., kan. Piotrkowski] Litera consentiens in commutationem ville Dwirzchno Epi cum Crotosky pro villa Wierzbiczano dni Krotoski anno Dni 1459.

Auscultat. 1597 [a niżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego].

[inw. Sienickiego] Commutatio villae Swierczyno [powinno być: Dzwierzchno] pro Wierzbiczano a° D. 1459, in clave Raciąznensi, n° 4to, 1728.

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Impressum in Codice dipl. Rzyszczewscii et Muczkwoscii, tomo II, pag. 520.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXIV.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 173, drugi egz.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 194. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 311.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski podaje do wiadomości, że na ustawiczne żądania miasta Torunia polecił zburzyć Nową Nieszawę (drugą, Jagiełłową) i założyć dla jej mieszkańców Nową Nieszawę (dzisiejszą, trzecią) na gruntach wsi Rozkidalino (o 4 mile w górę Wisły od poprzedniej), przydając nowemu miastu jeszcze wsie Przypust i Dymce. Przy tej okazji budującemu się miastu pozostawił dotychczasowe przywileje, wśród nich prawo chełmińskie, oraz nadał nowe. Por. dok. 264 i 297. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1460, 25 września, na zamku w drugiej Nieszawie *Actum in castro Nyeschowa, feria quinta ante festum Translacionis sancti Stanislai anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo.*

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 672, wys. 417, zakł. aż 108 mm.

Woskowej pieczęci króla Kazimierza i sznura nie ma.

Stan zachowania samego pergaminu zupełnie zły. Na złożeniach różnej wielkości szczeliny i dziury. Po dawnym zawilgoceniu dokument wysechł, ale pismo zostało zmyte i jest nieczytelne. Posiada inicjał oraz inwokację wykonaną krojem wydłużonym. Odwrocie silnie zabrudzone.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[XVI—XVIII w. — jest ich kilka, lecz nie do odczytania].

[przed r. 1779 — kartka inwentarzowa zawieszona na białej jedwabnej tasiemce u dołu lewego rogu dok. z napisem:] Od króla Kazimierza, ale dla wyszłych liter nie można ani treści, ani daty doczytać się. Litt. A.

[6. Uwagi]:

Dok. przekazany przez miasto kościołowi par. w Nieszawie w czasie rozbiórów kraju, dostał się z kolei do Arch. Kap. we Włocławku w 2 poł. XIX w. Pewnie z powodu złego stanu zachowania ks. St. Chodyński nie zamieścił go w r. 1912 w spisie dokumentów nieszawskich (MHDW XXV, Addit. s. 91—92).

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr DCVI z Metr. Kor. pod dniem 24 września.

Dok. rejestrowany w:

Matricul. summ. I (r. 1905) nr 553, pod d. 25 wrześ.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 312.**

[2. Wystawca i treść] Burmistrz i rajcy miasta Wielunia odtwarzają małżeństwu Pawłowi i Małgorzacie Falkel spalony dokument, mocą którego sprzedali oni, z prawem odkupu, społeczności wikariuszy wiezystych kolegiaty wieluńskiej roczny czynsz w wysokości 16 skojców, na-

byty przez wspomniane kolegium zapisem 10 grzywien na ogrodach Falkelów położonych za miastem. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1460, 9 grudnia, Wieluń
Datum in Welun, feria tertia proxima post [festum] Conceptionis Marie anno Domini M^o CCCC LX.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 228, wys. 135, zakł. 16 mm.

Po woskowej pieczęci miasta Wielunia pozostały w zakładce tylko pergaminowe paski.

Stan zachowania samego pergaminu prawie bardzo dobry. Pismo piękne, ale zamaszyste. Odwrocie średnio zabrudzone.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[pocz. XVI w.] Litera vendicionis census per Paulum Falkyl super ortis etc. circumferencialiter [?] habitis. Post literas combustas testimonium.

[2 poł. XVI w.] Pro conductione hortorum [nr] 19. A. D. 1460, f. 3 post [festum] Conceptionis BV Mariae nro 7mo.

[6. Uwagi]:

Dok. przywieziono do Włocławka z Wielunia w XIX w.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1008. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję w tym tomie niżej jako numer 8.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 313.**

[2. Wystawca i treść] Rajcy miasta Wielunia odtwarzają kolejny spalony dokument, tym razem swojemu burmistrzowi kuśnierzowi Jakubowi, mocą którego sprzedał on przed kilkunastu laty, z prawem odkupu, również kolegium wikariuszy wieczystych kolegiaty w Wieluniu, roczny czynsz wynoszący 16 groszy, nabyty przez wspomnianych zapisem 5 grzywien na ogrodzie i polu zw. Baczowskie tegoż Jakuba, znajdujących się za miastem w kierunku Turowa. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1460, 9 grudnia, Wieluń
Datum in Welun, feria tertia post [festum] Conceptionis Marie anno Domini M^o CCCC LX.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy, trochę nieforemny.

Szer. 245, wys. 87, zakł. 13 mm.

Brak woskowej pieczęci miasta Wielunia i pergaminowego paska przetkniętego tylko przez jeden otwór.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Pismo ładne tego samego notariusza jak w dok. 312. Odwrocie znacznie pobrudzone, całość nieco pomięta.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[pocz. XVI w.] Super orto et agro Baczowskye role XVI grossorum census versus Turow. Post literas combustas testimonium [zapis mało czytelny].

[2 poł. XVI w.] A. D. 1460, feria tertia post festum Conceptionis BV Mariae. Niva nunc Solski [to ostatnie zdanie przekreślone] nro 6to.

[1 poł. XVII w.] Amandus tenetur. In dextra parte eundo Turow, penes Matiam Świontek [?] sit. ab una.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Arch. Włocł. z Wielunia w XIX w.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1009. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję poniżej w tym tomie jako numer 9.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 314.**

[2. Wystawca i treść] Mikołaj z Modliborzyc sędzia, Jarosław z Ludziska podsędek i Grot z Niemojewa notariusz inowrocławscy i bydgoscy, wypełniając polecenie króla Kazimierza (IV Jagiellończyka) z daty: Brześć, 31 października 1460 roku, które przytaczają w całości, dopełniają pacyfikacji zatargu powstałego pomiędzy Janem (Gruszczyńskim) biskupem włocławskim i kanclerzem Królestwa, a Krotoskimi z Krotoszyna (w par. Barcin) i Wierzbiczan, kolejnymi kasztelanami śremskimi, o tamę na rzece Noteci pod Barcinem, którą zbudował Wojciech powstrzymując wodę do młyna biskupiego w Dźwierzchnie, a zgodził się zburzyć jego syn Jakub. (J. łaciński)

[3. Data i miejsce] 1461, 12 maja, Inowrocław

Actum et datum in Iuniwladislavia, feria tertia ante festa Ascensionis Domini anno eiusdem millesimo quadingentesimo sexagesimo primo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 397, wys. 204, zakł. 32 mm.

Po obecnej lewej stronie dokumentu zwisają z zakładki tylko paski pergaminowe po woskowej pieczęci sędziego Mikołaja, przy których wiszą dwa uszkodzone pokrowczyki: wewnątrz jedwabny z XVI w., a wokół niego lnia-ny z XVII stul., oba białe. Po pozostałych dwóch pieczęciach widać tylko nacięcia na paski, środkowe rozerwane.

Stan zachowania samego pergaminu jest na ogół dobry. Po dawniejszym częściowym zawilgoceniu dokumentu nastąpiło także zapleśnienie i zardzewienie pisma, które jest staranne.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Registrata.

[1 poł. XVI w. — mocno wyblakłe] Concordia Dzwirzno anno Dni 1461 [i dalej pisano w poł. XVI stul.:] pro non retencione aque fluvii Nyothetch Dzwyrzno [oraz kończono w 2 poł. XVI w.:] nullaue impeditone Epi in suo molendino a° D. 1461 [nr] 245 [przekreślony], 227, clavis Raczens.

Auscultat. 1597 [oraz poniżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego].

[inw. Sienickiego] Clavis Raciązen. n° 19, 1728.

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Ryszcz. Codex, II, CCCCXV, p. 522.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXV pod mylną datą dzienną 2 maja.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 175 z błędną nazwą rzeki: Barczina zamiast Noteć.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 209. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 315.

[2. Wystawca i treść] Jan (Gruszczyński) biskup włocławski i kanclerz Królestwa podaje do wiadomości, że na prośbę sołtysów wsi biskupiej Dźwierzchno: Marcina, Sasina i Stanisława a za zgodą kapituły katedralnej, wznowił wspomnianym i zmodyfikował przywilej sołecki prawa magdeburgskiego, zaginiony w czasie ostatnich wojen, rzekomo za poprzednich sołtysów. (J. łaciński)

[3. Data i miejsce] 1461, 17 sierpnia, Włocławek

Actum et datum Wladislavie, feria secunda infra octavas Assumptionis Sancte Marie Virginis anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo primo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 366, wys. 231, zakł. aż 81 mm.

Obydwie pieczęcie woskowe: biskupa okrągła od strony lewej i kapituły włocławskiej duża owalna wiszą na jednakowych jedwabnych sznurach zielono-fioletowych. Pieczęć kapitulna w dolnym awersie uszkodzona.

Stan zachowania samego pergaminu jest dostateczny: posiada liczne szczeliny i dziury, zwłaszcza na złożeniach, uległ pewnemu pogniczeniu, widoczna część odwrocia pożółkła i znacznie pobrudzona. Pismo piękne posiadające duży inicjał zakończony rodową różą, inwokacja wykonana krojem większym.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Dzwierzchno registrata folio 60 [mowa o wciągnięciu do kopiarusza gosp. Drzewickiego].

[inw. Sienickiego] Scultetia in Dzwierzchno a° D. 1461, clavis Raciążen. n° 6, 1728.

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszcz. Codex dipl. II, CCCCXVII, p. 528.

[6. Uwagi]:

Por. dok. 309—310.

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXVII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 175 2-gi egz.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 196. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

Anno 1463, die ultima mensis [następuje 5 krótkich nieczytelnych wierszy odnoszących się do zatwierdzenia przywileju przez władzę archidiecezjalną].

[1 poł. XVI w.] Bulla super fraternitate universitatis vicariorum Sancte Marie Calisiensis Collegiate. [Dokument nazwano tu bullą ze względu na wystawcę i pieczęć].

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocł. z Kalisza w XIX stul.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1011. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję niżej w tym tomie jako numer 12.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 319.

[2. Wystawca i treść] Jan (Gruszczyński) biskup włocławski i kanclerz Królestwa, na prośbę kolegium wikariuszy wieczystych katedry włocławskiej, potwierdza i powtarza:

1) poprzedni transumpt z daty: Włocławek, 19 czerwca 1449, wystawiony dla wspomnianych przez Świętosława z Wrzący archidiacona, wikariusza gen. i oficjała włocławskiego, spisany w formie instrumentu notarialnego przez not. publicznego Jana s. Jakuba z Izbicy, który to prałat powtórzył wtedy i potwierdził:

2) dokument wystawiony przez Jarosława z Sadlna sędziego gen. inowrocławskiego z daty: Inowrocław, 24 maja 1430, przyznający tymże wikariuszom, w sporze z dziedzicami wsi Szpetal (Górny), również w oparciu o poprzedni wyrok, prawo wolnej żeglugi na całej szerokości Wisły w okolicy Włocławka, a więc także od strony Szpetala czyli ziemi dobrzyńskiej.

Z. N. Dokument Gruszczyńskiego zredagował w formie instrumentu notarialnego Jan s. Jana z Łochocina, not. publ. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1463, 2 lub 3 czerwca, Wieniec

Anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo tercio die Iovis tertia mensis Iunii vel quasi, in curia nostra — — in Wyniecz.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 602, wys. 316, zakł. aż 110 mm.

W zakładce wisi naderwany jedwabny sznur koloru zielono-fioletowo-czarnego po nie istniejącej pieczęci woskowej biskupa Gruszc., przypuszcz. większej.

Stan zachowania samego pergaminu jest dobry. Jednak posiada kilka dziurek, zwłaszcza na złożeniach, ślady dawniejszego zawilgocenia, jest pogięciony na marginesach, widoczne odwrocie ma znacznie pobrudzone.

Jego pismo jest piękne, posiada 2 inicjały, Z. N. oraz 3 inwokacje i początek formuły not. z pierwszego transumtu wykonane większymi literami. Z. N. i formuła not. więcej niż w połowie przykryte zakładką.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[kon. XV w.] Ratificacio Epi Wladisl. viccarior. Wlad. super utriusque ripa in fluvio Wysla.

[1 poł. XVI w.] Per illum Wladislaum eppum et eius officialem rati-
ficacio navigii in utraque ripa, a. D. [usiłowano podać wszystkie daty, co się
nie udało].

[2 poł. XVI w.] Documentum super trajectum ad Vladislaviam [od ziemi
dobrzyńskiej].

[6. Uwagi]:

Insert z 1430 r. druk. Chodyński: Wikaryusze (r. 1912), dok. 4, pod dniem
25, wg kopii nowoż.

Obydwa transumpty publikuję poniżej w tym tomie jako numer 13.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 795, gdzie podano tylko regest dok.
z 1430 r. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 320.**

[2. Wystawca i treść] Burmistrz i rajcy miasta Wielunia podają do
wiadomości, że Helena wdowa po Pietraszu tamtejszym mieszczaninie
zeznała przed miejscowym sądem gajonym (złożonym z podwójciego
i ławników), jako za zgodą dzieci sprzedała browar z placem w tymże
mieście Mikołajowi Maciczkowi z Osieka za 42 floreny węgierskie.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] **1465, 21 czerwca, Wieluń**

*Datum in Welun, feria VI proxima ante festum beati Iohannis Baptiste
anno Domini M^o quadringentesimo sexagesimo quinto.*

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubszym pergaminie.

Szer. 285, wys. 111, zakł. 17 mm.

W zakładce tkwią pergaminowe paski po trzech pieczęciach woskowych,
pierwszy od strony lewej zupełnie przyrywany. Trudno powiedzieć czyje to
były pieczęcie: miasta, rady miejskiej, wójta?

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Pismo staranne.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Super domum muratam viccariorum.

[2 poł. XVI w.] Venditio braxatorii pro dno Nicolao [i kontynuowano
mocniejszym atramentem:] a. D. 1465 in Wielun, feria 6 proxima ante fe-
stum B. Joannis Baptistae.

[XVII—XVIII w.] [Sygnatury od góry:] A. 27. 14. Lu. nro 10mo.

[6. Uwagi]:

Dok. zwieziono do Włocł. z b. kolegiaty wiel. w XIX w.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1012. Numer ten uchodził za ostatnią sy-
gnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję niżej w tym tomie jako numer 14.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 321.**

[2. Wystawca i treść] Sędziowie arbitrzy w osobach Świętosława
z Wrzący prałata archidiakona, wikariusza gen. i oficjała gen. włocław-
skiego oraz wyliczonych imiennie czterech kanoników włocł., w sporze

pomiędzy kolegium wikariuszy wiecz. katedry włocł. a rektorem kościoła par. w Mąkoszynie Mikołajem ze Słunkowa (obecnie Słomkowo) o dziesięcinę snopową ze wsi Kruszynek, przysadzają ją wspomnianemu proboszczowi, który w zamian ma płacić wikariuszom 1 grzywnę groszy polskich z dodatkami w naturze rocznie, a ci w wyrównaniu nadpłaty będą odprawiać za niego, a później za następców także rocznie jeden anniversarz.

Z. N. Polubowny ten wyrok sporządził w formie instrumentu notarialnego Piotr s. Piotra z Łęgu, kler. diec. włocł., not. publ. z ust. ces. oraz not. kapituły i Kons. Włocł. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1465, 20 lipca, Włocławek

Actum et datum anno Domini millesimo quadringsesimo sexagesimo quinto — — die vero Iovis vicesima mensis Iulii [nie zgadza się dzień tygodnia z dniem miesiąca] — — *in domo habitacionis nostre* — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 374, wys. 260, zakł. 39 mm.

Z zakładki zwisają, w różnym stopniu przyrwane, cztery jedwabne sznury po woskowych pieczęciach. Pierwszy sznur od strony lewej koloru zielonego i białego, drugi brązowego i białego, trzeci zielonego i fioletowego, czwarty brązowego i fioletowego. Jedna z dwóch pieczęci środkowych była Oficjałatu (Konsystorza) Włocł., trzy pozostałe należały do sędziów, z których jeden nie dostarczył pieczęci.

Stan zachowania samego pergaminu jest dobry. Posiada niewielkie ślady dawniejszego zawilgocenia. Środkowa część odwrocia jest znacznie pobrużdżona.

Pismo dokumentu jest ładne, posiada 2 inicjały i Z. N., inwokacja wykonana krojem wydłużonym.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Concordia vicariorum Ecclesie Wladislavien. cum plebano de Mankoschino super decima in Minori Crosszinko.

[poł. XVI w.] Una marca debetur D. Vicariis et una tunna cerevisie cum duobus capponibus pro [następują 2 słowa nieczytelne].

[2 poł. XVI w.] Concordia pro decimis in Świętosław [następują 2 wyrazy przekreślone] marca una 48 [gross.], tona cerevisiae, capones 2 post festum S. Luciae debentur.

[2 poł. XVI w.] Nro 24to, anno 1465 die 20 Iulij, concordia.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Chodyński: Wikaryusze (r. 1912), dok. 6 (nie zgadza się dzień miesiąca z dniem tygodnia).

Dok. regestowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 801. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 322.**

[2. Wystawca i treść] Jakub (Sieniński) biskup włocławski ustanawia w katedrze czterech spowiedników spośród kolegium wikaryjskiego,

których corocznie mają wybierać sami wikariusze; za ich pracę przekazuje kolegium, za zgodą kapituły, biskupie dziesięciny snopowe ze wsi Kaliska, Brzeszewo i Szczkowo; także z racji tego uposażenia dwaj wikariusze będą odprawiali po jednej mszy tygodniowo w kaplicy, którą wystawi przed zamkiem biskupim na miejscu dawnej katedry; w tych mszach pragnie mieć swój udział za życia i po śmierci. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1466, 10 stycznia, Włocławek

Actum et datum in castro Wladislaviensi, feria sexta infra octavas Epiphannie Domini, anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 361, wys. 183, zakł. 42 mm.

Z zakładki zwisają przyrwane sznury jedwabne po woskowych pieczęciach biskupa i kapituły. Sznur biskupi (po dzisiejszej lewej stronie) koloru fioletowo-zielonego, a kapituły czerwono-zielonego.

Stan zachowania samego pergaminu dość dobry. Jednak posiada kilka dziurek i duże ślady dawniejszego zawilgocenia. Środek odwrocica zabrudzony.

Pismo dokumentu jest ładne. Posiada inicjał oraz inwokację wykonaną większymi literami.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Pro audiendis confessionibus [?] per vicarios Wlad.

[2 poł. XVI w.] Decimae post Kaliszka, Bryszewo, Szczkowo.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Chodyński: Wikaryusze (r. 1912), dok. 7.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 47 (bez daty).

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 802. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 323.**

[2. Wystawca i treść] Burmistrz i rajcy miasta Wielunia oznajmują, że w obecności sądu gajonego pod przewodnictwem wójta wiel. Jana, ławnik Józef (Rorychowski) wykupił od ołtarzysty ołtarza św. Michała w miejscowej kolegiacie Macieja dom, sprzedany mu kiedyś za 10 grzywien, i odwrotnie sprzedał mu 7 morgów pola, noszącego, jak dom, jego nazwisko, za 8 grzywien. Ci sami również podają do wiadomości, że inny ławnik wieluński, Paweł Jasnek, w czasie trwania kolejnego posiedzenia tegoż sądu pod kierownictwem podwójciego Błażeja, sprzedał wspomnianemu ołtarzyscie ogród, podobnie zwany jego nazwiskiem, za półtorej grzywny. W obu przypadkach sprzedaż nastąpiła z prawem odkupu.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1465, 29 listopada i 1466, 7 lutego, Wieluń

Datum prime litere — — feria sexta proxima post Katherine anno Domini M^o quadringentesimo LXV, secunde — — feria sexta proxima post

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy, trochę nieforemny.

Szer. 246, wys. 176, zakł. 21 mm.

W zakładce tkwią pergaminowe paski po trzech pieczęciach woskowych. Może to były pieczęcie: miejska (rady miejskiej), wójtowska i ławnicza?

Stan zachowania samego pergaminu jest dobry. Pismo staranne, zamazyste.

[5. Sygn. dawne, noty, registry] na odwrocie:

[2 poł. XVI w.] Super 7 jugera ad Pasiekam eundo. AD. 1465 et 1466to.

F. 6 pt [festum] Catharinae, primae inscriptioni. Secundo vero inscriptum feria sexta pt [festum] Dorotheae. Nro 5to [przekreślone], numero 11mo.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocł. z b. kolegiaty wiel. w 2 poł. XIX w.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1013. [reg. nieściśly]. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję poniżej w tym tomie jako numer 15.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 324.**

[2. Wystawca i treść] Jan (Gruszczyński) arcybiskup gnieźnieński i prymas oraz kanclerz Królestwa Polskiego — na prośbę wójta, rajców i ławników wolborskich z 28 sierpnia 1465 roku, który to dokument w całości powtarza — funduje i eryguje jako proste beneficjum kościelne prepozyturę szpitalną pw. św. Leonarda Wyznawcy w Wolborzu, uposażoną (czynszem, ogrodami i łąkami) przez miejscowego burmistrza Jana Wichra, instytuuje prezentowanego na beneficjum ks. Tomasza z Wolborza, określając jego uprawnienia i obowiązki, wreszcie patronat nad instytucją przyznaje donatorowi, a po jego śmierci najbliższym krewnym i magistratowi miasta. (W dokumencie nie powiedziano niczego o podopiecznych szpitala (przytułku), co pewnie określiła oddzielna ordynacja).

Z. N. Dokument Gruszczyńskiego zredagował w formie instrumentu notarialnego Jan s. Jana z Łochocina, kleryk diec., włocł., not. publ. z ust. ces. (J. Łaciński)

[3. Data i miejsce] 1466, 25 marca, Piotrków

Actum et datum in Pyothrkow, die Martis vicesima quinta mensis Marcii anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 547, wys. 393, zakł. 49 mm.

Z zakładki zwisają naderwane paski pergaminowe po większej pieczęci woskowej abpa Gruszczyńskiego.

Stan samego pergaminu dostateczny. Dawniej doznał zawilgocenia a następnie częściowego spleśnienia. Posiada marginesy pogniecione, górny prawy naddarty aż w tekst; ponadto liczne dziury i szczeliny na złożeniach. Dokument znacznie wyschnięty, środkowa powierzchnia odwrocia pobrudzona.

Pismo staranne, z dwoma inicjałami, Z. N. i pięcioma partiami wykonanymi tekstem wydłużonym. Z powodu dziur i szczelin są ubytki w treści a nadto jej wyblaknięcie przy prawym marginesie.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty]:

[Na przedzie pod form. not. i zakł., 1473. XI. 16 — polecenie wydania transumptu dok. dla prepozyta] Anno Domini millesimo quadragesimo septuagesimo tercio, die decima sexta mensis Novembris coram reverendissimo in Christo patre et domino, dno Iacobo Dei gracia episcopo Wladislaviensi [nadpisane:] et Iohanne Wycher opidano Wolboriensi [kon. nadpisu] in Wolborz, comparente honorabili et provido Thoma presbitero sive preposito hospitalis Wolboriensis et super conservacione privilegii fundacionis et ereccionis capelle hospitalis predicti altercante, dominus decrevit predictum privilegium ocultum per Iohannem Wycher prefatum, tanquam patronum et dotatorem ipsius hospitalis principalem, fore et esse conservandum. Domino Thome preposito prelibato copiam suo sigillo communiendum, ut ei ubique necesse esset fides adhibeatur tanquam eidem originali decernendum; presentibus ibidem dominis: Paulo de Gesow cancellario, canonico Lanciencis et Cruschwicensis ecclesiarum et in Byczyna et Iohanne de Tharnow in Dambrno plebanis, testibus circa premissa.

Constat michi Laurencio Petri de Wawrzinczicze dicti reverendissimi patris domini Iacobi episcopi Wladislaviensis notario de originali predicto privilegio, ex quo presens transsumptum est tractum et accopiatum, et de decreto huiusmodi ac de omnibus presentibus, qui ex mandato speciali sue paternitatis presentibus sigillum eiusdem applicavi et communivi propria apensione.

[Na odwrocie: 1488.VI.18 — pretensje patrona do prepozyta] Anno Domini millesimo quadragesimo octuagesimo octavo, die Mercurii decima octava mensis Iunii providus Iohannes Wycher dotator, ut premittitur, introscriptus proposuit vero contra dominum Thomam prepositum hospitalis introscriptum, quod ab uno anno vel citra [non] missat in ipso privilegio missas, nec implet festum Thoma alterpam; non posse explere propter defectum visus et unitatis et propter defectum presbiterorum. Et dominus ac venerabilis dominus Paulus de Gezewo canonicus vicariusque in spiritualibus et officialis Lanciencis casu adveniens in Wolborz, et citando domino Thoma predicto per dominum Iohannem presbiterum lectorem. Prefatus Iohannes Wycher decrevit et mandavit predicto domino Thome anni presentis eius missas neglectas implere, ac a festo sancti Iacobi proficere et verificare aliquem presbiterum in coadiutorem habeat, qui missas desertas suplebit. Et ipsum dominus Thomas salariabit sub penis exterminii; presentibus dominis Iacobo de Wolborz lectore [?] et Petro de Slawno lectoribus prefati domini Iohannis Wycher. [Zapis miejscami wyblakly].

[r. 1517] Anno Domini 1517 die vero Mercurii nona mensis Septembris oblatum [nie podano w jakich aktach].

[2 poł. XVI w.] A. 1465: in Actis civitatis Volboriensis [mowa tu o insercie dokumentu z 1465 r.].

Anno 1643: Erectio [oraz] Erekcya do spitala Wolb.

[XVII w.] Przywilej do probostwa [szpitalnego] należący.

[XVII w.] [Sygn. nro] Imo.

[6. Uwagi]:

Dok. przywieziono do Włocł. z b. kolegiaty wolb. w 2 poł. XIX stul.

Dok. regestowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1014 (pod błęd. r. 1446). Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję niżej w tym tomie jako numer 16.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 325.**

[2. Wystawca i treść] Papież Paweł II, na prośbę Hinczy (z Rogowa) kasztelana sandomierskiego, z zadowoleniem wyraża zgodę na ufundowanie przez wspomnianego klasztoru (którego zabudowy podano szczegóły) Bernardynów (Franciszkanów Obserwantów) z kościołem w Kole n. Wartą, zawsze w porozumieniu z arcybiskupem gnieźnieńskim (Gruszczyńskim). (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1466, 2 lipca, Rzym

Datum Rome — — anno — — millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto, sexto Nonas Iulii — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 514, wys. 291, zakł. 78 mm.

Ołowiana pieczęć papieska (bulla) wisi na konopnym sznurze.

Stan zachowania pergaminu bardzo dobry. Na przedzie i na odwrocie liczne adnotacje kancelaryjne.

Pismo piękne, rzadkie, z jednym inicjałem i laskami w wierszu pierwszym. W większości słów średniowieczna głoska „c” przechodzi w „t”.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Bulla Pauly II pro clastro Colensi fundando ad instantiam dni Hincza concessa anno Dni 1466.

[2 poł. XVI w.] Pro loco Colensi Maioris Poloniae. Facultas fundandi huius conventus magnifico dno Hincza castellano Sendomirien. anno 1466.

[XVI w. — sygle, sygnatury] H[incza], P[aulus], 1, 1mo.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocł. z Koła po znies. klasztoru w 1864 r.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 923. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję poniżej w tym tomie jako numer 17.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 326.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski podaje do wiadomości, że w jego obecności biskup włocławski Jakub (Sienieński) ze swoją kapitułą oraz szl. Mikołaj Oporowski dziedzic z Ciechocinka (Czechoczino) doszli do zgody w sprawie spływu wody i granic pomiędzy biskupim miastem Raciążkiem a szlachecką wsią Ciehocinek. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1466, 15 lipca, Inowrocław

Actum in Iuniwladislavia, feria tertia in festo Divisionis Apostolorum anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 362, wys. 221, zakł. 58 mm.

Pokruszona pieczęć woskowa króla wisi na jedwabnym sznurze koloru biało-różowo-fioletowego w wełnianym pokrowczyku amarantowym z XVI stul., podniszczonym i dawniej już reperowanym.

Stan zachowania samego pergaminu więcej niż dobry. Widoczna część odwrocia znacznie pobrudzona.

Pismo staranne, posiadające jeden inicjał oraz inwokację wykonaną większymi literami.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] [Trzywierszowy zapis wyblakły].

[poł. XVI w.] Registrata.

[2 poł. XVI w.] Confirmatio Kazimiri regis III Poloniae concordiae super novum molendinum inter Czechocino et Raczans dni Epi cum Oporowski ibidem vicino anno Dni 1466; etiam granicies inter dictas hereditates specifi-cantur.

Auscultat. 1597 [oraz niżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego].

[inw. Sienickiego, 1727] Clavis Ciechocin. n° 23.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[Kon. XVIII w., na nocie z 1597 r. napisano:] NB. Hoc documentum non pertinet ad clavem Ciechocinensem, sed ad Raciążensem, inter villam Ciechocinek et molendinum Kuczek infra oppidum Raciąż.

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszcz. Codex, II, CCCCXIX, p. 530.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXIX.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 134.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 362. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 327.**

[2. Wystawca i treść] Rudolf biskup lawentyński i legat Stolicy Apostolskiej do części krajów niemieckich nadaje, pod zwykłymi warunkami, 40 dni odpustu wiernym, którzy w święta: Narodzenia, Objawienia, Zmartwychwstania, Wniebowstąpienia Pańskiego, Zesłania Ducha Św., Bożego Ciała, Św. Trójcy, Najśw. Maryi Panny, Apostołów, św. Franciszka, Bernardyna i dedykacji nawiedzą kościół klasztorny Bernardynów w Kole oraz złożą ofiarę na jego budowę i wystrój.

Przywilej ten zaakceptowali arcybp gnieźn. Gruszczyński, bp włocławski Sienieński i bp chełmski Grabowski; dwaj pierwsi w miejscu i z datą dok. głównego, trzeci w r. 1482. Przywilej prymasa znajduje się w dolnej części lewego marginesu dok., dwa pozostałe na zakładce.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1466, 23 października, Toruń

Datum in Thorun — — anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo sexto, die vero vicesima tertia mensis Octobris — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubym pergaminie.

Szer. 484, wys. 250, zakł. 45 mm.

Na konopnych sznurach wisiały 4 pieczęcie, legacka mogła być ołowiana, pozostałe woskowe. Wymieniając od dzisiejszej strony lewej, pierwsza była prymasa, po której nie został nawet sznur, druga legata, trzecia bpa włocł.; po nich zwisają długie sznury; na ostatnim sznurze, krótko przyrwanym, była zawieszona pieczęć bpa chełmskiego.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Wszakże wyprawiono go albo niewystarczająco, albo potem trzymano w wysokiej temperaturze, skoro większość tekstu przeszła na drugą stronę. Odwrocie częściowo z dawna zapleśniałe i pobrudzone.

Pismo ładne, głównego dokumentu duże, dodatkowych drobne. Inicjał podany do góry, imię wystawcy wykonane pismem wydłużonym.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVII w.] Indulgentiae concessae 40 annorum [ostatnie słowo przekreślone i nadpisane:] *dierum omnibus et singulis vere penitentibus* [i dalej w 13 wierszach autor streszcza dokument]. [Sygn.] 7mo.

[1 poł. XIX w.] 40 horarum [!] *indulgentiae*.

[6. Uwagi]:

Dok. zwieziono do Włocł. z Koła po znies. klasztoru w r. 1864.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 924. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję niżej w tym tomie jako numer 18.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 328.**

[2. Wystawca i treść] I. N. Michał s. Stanisława z Gzowa, kleryk archidiec. gnieźn., not. publ. z ust. ces. sporządza dokument, mocą którego Piotr prepozyt klasztoru Benedyktynów w Jeżowie ustanawia kanonika Jana Beszkowskiego i magistra Mikołaja z Kiernozi, wikariusza — łowickich swymi pełnomocnikami, z prawem wyznaczania zastępców, we wszystkich prowadzonych przez siebie sprawach, a szczególnie w Konsystorzu Łowickim. (J. łaćński)

[3. Data i miejsce] 1467, 8 marca, Jeżów

Sub anno — millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo — — die vero Solis octava mensis Marcii — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy, trochę nieforemny.

Szer. 256, wys. 234 mm, bez zakł.

Stan zachowania pergaminu dobry, ze śladami dawniejszego zawilgożenia.

Pismo ładne, posiadające 2 inicjały, inwokację wykonaną większymi literami i Z. N.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Copia [litera] I [pomyłkowo postawiona] *constitucionis procuratorum absencium tanquam presencium.*

[1 poł. XVII w. — to samo:] Copia constitutionis procuratorum absentium tanquam praesentium, 1467.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocł. przypuszcz. z Łowicza via Kalisz w 2 poł. XIX stul.

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Włkp. S. N. I (r. 1975) nr 265.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 911. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 329.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski, na prośbę opata witowskiego Premonstratensów Grzegorza, potwierdza i powtarza następujący dokument wystawiony przez swojego ojca:

Władysław (II Jagiełło) król polski i wielki książę litewski, na prośbę opata witowskiego Świętosława, obdarza (Jedlnia, 9 lutego 1418 r. — feria quarta Cinerum anno Domini millesimo quadringentesimo decimo octavo) przywilejem prawa niemieckiego (magdeburgskiego) wymienione wsie tegoż opactwa w ziemi sieradzkiej: Witów, Zalesie, Kałek, Klodzice, Stobnica, Ręczno i Oprzędów. (J. łaćniński)

[3. Data i miejsce] 1467, 14 maja, Piotrków

Actum et datum in convencione generali Pyothrkoviensi, feria quinta proxima ante festum Penthecostes anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 592, wys. 338, zakł. aż 106 mm.

Po woskowej pieczęci króla Kazimierza zwisa z zakładki przyrywany, kręcony jedwabny sznur koloru czarno-brązowego.

Stan zachowania samego pergaminu dość dobry, ale na skutek dawniejszego zawilgocenia posiada on dziury i wytarcia w tekście. Środkowa część odwrocio przybrudzona.

Pismo ładne, mające piękny inicjał oraz 4 partie wykonane krojem wydłużonym, wśród nich obie inwokacje.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[XVI—XVII w. — poprawiane i przerabiane] Privilegium Casimiri super villas monasterii: Vithow, Zalesye, Kalek, Klodzice, Stobnica, Raczno, Oprzewow, Lit. 6ta.

1467, ubi citantia privilegia et libertates per Vladislaum Jagell. concessa Swentoslaio abbati et conventui Vitowiensi [sygn.] 7.

[6. Uwagi]:

Dok. zwieziono do Włocł. pewnie z Witowa w 2 poł. XIX stul.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1015. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję poniżej w tym tomie jako numer 19.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 330.**

[2. Wystawca i treść] Jakub (Sienieński) biskup włocławski podaje do wiadomości, że szl. ksiądz Jan oraz jego siostry Katarzyna i Barbara sprzedali sołectwo wsi biskupiej Będzelin w kasztelanii wolborskiej szl. Adamowi z Jasienia za 30 grzywien, przekazując mu jednocześnie przywilej lokacyjny na prawie średzkim nadany przez bpa Zbyluta. Korzystając z okazji bp Jakub dokonuje w dokumencie zmian co do uprawnień i obowiązków sołtysa i mieszkańców oraz własnych rezerwacji.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1468, 6 stycznia, Włocławek
Actum et datum Wladislavie — — feria quarta festi Epifaniarum Domini — — anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubym pergaminie.

Szer. 548, wys. 337, zakł. aż 91 mm.

Woskowe pieczęcie biskupa i kapituły kat. nie zachowały się. Po biskupiej (sfragistycznie z prawej strony) zwisa z zakładki jadalny, przyrywany sznur koloru fioletowo-czerwono-białego; po kapitulnej tylko odrobina sznura białego.

Stan zachowania samego pergaminu prawie bardzo dobry. Małe ślady dawniejszego zawilgocenia, odkryta powierzchnia odwrocia pobrudzona.

Pismo ładne, grube i duże. Posiada inicjał oraz inwokację wykonaną większymi literami.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[2 poł. XVI w.] Privilegium scultetiae in Będzelin 1468 a°.

Registrata 1608 d. 4^a Febr. Sebastianus Rostkovius mp.

[inw. Sienieckiego, 1728] Clavis Wolborien. n° 14.

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Impressum in Codice dipl. Rziszczevscii et Muczkovscii, tomo II, pag. 532.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXX, pod d. 5 stycznia.

Dok. rejestrowany w:

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 155. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 331.**

[2. Wystawca i treść] Burmistrz i Rada miasta Wielunia podają do wiadomości, że rzeźnik Stanisław z żoną Agnieszką sprzedali (zapisali) roczny czynsz jednej grzywny społeczności wikariuszy kolegiaty wieluńskiej od 15 grzywien ulokowanych przez wspomniane kolegium na roli Stanisława i Agnieszki, z prawem odkupu.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1468, 8 listopada, Wieluń
Datum in Welun, feria tertia proxima ante festum beati Martini anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo octavo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 282, wys. 103 mm, bez zakł.

Po woskowej pieczęci m. Wielunia tkwią na dole dokumentu przyrwane paski pergaminowe, ucięte z dolnej jego części.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Posiada ślady dawniejszego zawilgocenia i odwrocie średnio zabrudzone. Pismo staranne, zamaszyste.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[poł. XVI w.] *Venditio marcae cum censu Stanislai carnif.*

[XVII w.] 1468 in Wieluń, *feria tertia proxima ante fm beati Martini. Jacobus [przekreślone] Stanislaus carnifex inscribit 15 marcas in agris ex censu unius marcae vicarijs. Nro 13tio.*

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocł. z b. kolegiaty wiel. w 2 poł. XIX stul.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1016. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję niżej w tym tomie jako numer 20.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 332.**

[2. Wystawca i treść] Burmistrz i Rada miasta Wielunia oświadczają, że Michał sukiennik sprzedał (zapisał) dla kolegium wikariuszy kolegiaty wieluńskiej roczny czynsz jednego wiardunku za cztery grzywny ulokowane przez wspomnianą instytucję na jego domu, z prawem odkupu.

(J. Jaciński)

[3. Data i miejsce] 1468, 8 listopada, Wieluń

Datum in Welun, feria tertia ante festum beati Martini anno Domini M^o quadringentesimo sexagesimo VIII.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 283, wys. 90 mm, bez zakł.

Po woskowej pieczęci m. Wielunia tkwi u dołu dokumentu przyrwany pasek pergaminowy, uformowany z połowy jego dolnej części.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Posiada niewielkie ślady dawniejszego zawilgocenia i większość odwrocia dość pobrudzoną. Pismo staranne, zamaszyste.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[kon. XV w.] *Super sortem census in domo Michaelis lanificis.*

[2 poł. XVI w.] *Census super Chrowskie.*

[2 poł. XVI w. — nota dwuwierszowa wyblakła].

[1 poł. XVII w.] *AD. 1468 in Wielun, feria tertia ante festum s. Martini.*

[Sygn.] 12mo.

[6. Uwagi]:

Dok. zwieziony do Włocł. z b. kolegiaty wiel. w 2 poł. XIX stul.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1017 z błęd. datą tyg.: *feria 4, co rzutowało*

również nie na ten dzień miesiąca. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję niżej w tym tomie jako numer 21.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 333.**

[2. Wystawca i treść] Sędziowie arbitrzy w osobach: Świętosław z Wrzący archidiakon, wikariusz w spr. duch. i oficjał gen. wrocławski, Maciej z Raciążka dr dekretów i Jan z Wrzący (delegowany przez legata pap. Rudolfa, bpa wrocławskiego) kanonicy oraz Jan z Młoszowa lic. dekr., ołtarzysta — wrocławscy, w sporze pomiędzy Mikołajem z Zagajewic wik. wiecz. włocł. a Jerzym z Wilczyna kan. kol. św. Marii Magdaleny w Poznaniu o probostwo parafialne w Sadlnie (diec. wrocławska), przysądżają je Mikołajowi a patronat nad kościołem aktualnym dziedzicom z Sadlna i nobilom z nimi związanym.

Arbitralny i kompromisowy ten wyrok zredagował Jan s. Mikołaja z Morawiec, kleryk archidiec. gnieźn., not. publ. z ust. ces.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] **1470**, 15 stycznia, Wrocławek
Actum et datum Wladislavie, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo — — die vero Lune quindecima mensis Ianuarii — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 534, wys. 503, zakł. aż 97 mm.

Na pergaminowych paskach zawieszono okrągłe pieczęcie woskowe czterech sędziów. Pierwsza od dzisiejszej strony lewej jest przypuszcz. Macieja z Raciążka z h. Półkozic; drugiej i jej paska nie ma, należała do Świętosława z Wrzący: jeżeli była rodowa, miała h. Pomian, ale mogła być również konsystorską wrocławską; trzecia z h. Pomian jest pewnie Jana z Wrzący; czwarta z h. Dołęga Jana z Młoszowa, który po śmierci Świętosława (1471) został archid. włocł.

Stan zachowania samego pergaminu dobry i czysty na odwrocie. Od początku zbyt gęsto go złożono, w środku posiada dziurę, zakładka zakrywa większość formuły not.

Pismo ładne, posiada 2 inicjały, Z. N. oraz obie inwokacje wykonane większymi literami.

[5 Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w. — dwuwierszowy zapis uszkodzony i zabrudzony].

[2 poł. XVI w.] Ius patronatus Szadlno [oraz] Ius patronatus Szalno.

[inw. Sienickiego, 1727] Ad scatulam erectionum ecclesiarum Diaec. Vlad. [oraz] Ius patronatus in Sadlno per sententiam superarbitrum adiudicatum est haeredibus in Sadlno a° D. 1470.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Rev. 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzysszcz. Codex, II, CCCCXX, p. 535.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXX [bis].

Dok. regestowany w:

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 557. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 334.**

[2. Wystawca i treść] Jan (Gruszczyński) arcybiskup gnieźnieński i prymas, zniósłszy w kolegiacie (kapitułe) kaliskiej Najśw. Maryi Panny prałaturę kantora (precentora), erylguje na jej miejsce potrzebniejszą prałaturę kustosa. Na stanowisko to wprowadza, z prezentacji magistratu kaliskiego, rektora kościoła par. w Zagórowie. Jego opiece powierza zakrystię i skarbiec kolegiaty, jej dzwonników i witrykusów, a przede wszystkim kolegium mansjonarzy, prowadzących duszpasterstwo (maryjne) w jednej z kaplic. (Zasadnicze duszpasterstwo w tej kolegiacie i zarazem parafii sprawowało, w imieniu kapituły, kolegium wikariuszy wieczystych pod kierownictwem prał. archidiacona). (J. Jaciński)

[3. Data i miejsce] 1470, 22 lutego, Iwanowice
Actum et datum in Iwanowicze, anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo — — die vero Veneris vicesima secunda mensis Februarii — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 544, wys. 325, zakł. aż 100 mm.

Po woskowej pieczęci arcybpa Gruszczyńskiego i sznurze od niej nie ma ani śladu.

Stan zachowania samego pergaminu jeszcze dobry, jakkolwiek posiada dziurę na prawym marginesie, wiele dziurek na całej powierzchni, na dole był zszywany, odkryta powierzchnię odwrocia ma zabrudzoną.

Pismo ładne, popodkreślane przez zainteresowanych, mające inicjał oraz inwokację wykonaną literami wydłużonymi. Pismo zajęło niewiele więcej aniżeli połowę posiadanego pergaminu.

[5. Sygn. dawne, noty, registry] na odwrocie:

[kon. XV w. — dwuwierszowy zapis wyblakły i nieczytelny].

[kon. XV w.] *Littera dominorum consulum super ius patronatus custodie Calissien.*

[1 poł. XVI w.] *Erectio Custodie Calissien.*

[1528.XII.11] *Anno Domini millesimo quingentesimo vigesimo octavo, die vero undecima mensis Decembris in Kolo coram reverendissimo in Christo patre et domino Ioanne Dei gracia archiepiscopo Gneznensi, primate et legato nato per venerabilem dominum Andream custodem ecclesie collegiate Calissiensis reproductum, petentem se iuxta illud, confratrorum non obstantibus, quod venerabilis olim Iacobus Mąkowski custos immediatus, de privilegio ipso ignarus, per substitutum missam et cursum de Beata Virgine decantabat. Et dominus reverendissimus ea conservavit attento, quod custos instituat mansjonarios et in eos iurisdictionem exerceat; et indecens esset ipsum cum eis astare et liberum, ut non teneatur per se vel suum substitutum missam et cursum de Beata Virgine decantare, provideantes [?]. Proviso, quod onera alia per se vel substitutum suppleat iuxta concurrenciam eiusdem privilegii; presentibus venerabilibus dominis Mathia Sływnyczki iuris utriusque doctore Gneznensi et Calissiensi archidiacono, cancellario prefati rmi dni archiepiscopi, Martino Lopateczki canonico Gneznensi et Alberto Crussewski actorum scriba, testibus.*

Venceslaus Czyrka Cancellarie Sue Rme P[aternitatis] notarius subscripsit mp.
[1816.III.8] Praesens erectio Custodiae Collegiatae Calissiensis ad acta
Consistorii Calissien. suscepta actificataque est, die 8va Martii anno 1816, k. 129.
B. Trzęsowski Cons. Caliss. iudex surr.

[6. Uwagi]:

Dok. przybył do Włocł. z kol. kal. w 2 poł. XIX stul.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1018. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję poniżej w tym tomie jako numer 22.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 335.

[2. Wystawca i treść] Burmistrz i Rada miasta Wielunia podają do wiadomości, że Mikołaj Golski z żoną Barbarą, za wiedzą osoby z rodziny Doroty, sprzedali (zapisali) roczny czynsz jednej grzywny społeczności wikariuszy kolegiaty wieluńskiej z tytułu 15 grzywien ulokowanych przez to kolegium, z prawem odkupu, na folwarku Golskich w Wieluniu. (J. łąciński)

[3. Data i miejsce] 1470, 23 marca, Wieluń

Datum in Welun, feria VI proxima post dominicam Reminiscere anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 240, wys. 165 mm, bez zakł.

Po woskowej pieczęci m. Wielunia tkwi u dołu dokumentu przyrywany pasek pergaminowy, uformowany z połowy prawej jego dolnej części.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Posiada niewielkie ślady dawniejszego zawilgocenia. Pismo staranne, zamaszyste.

[5. Sygn. dawne, noty, registry] na odwrocie:

[kon. XV w.] Litera super marcam census in predio et agris Nicolai Golski penes Wyzumberk predium.

[1 poł. XVII w.] Super praedio Nicolai Golski sup. 1 marcam [sygn.] 31 [przekreślona]. A.D. 1470 in Welun, f. 6 prox. pt dom. Reminiscere. Nro 14to.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocł. w 2 poł. XIX w. z b. kolegiaty wiel.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1019, z oznaczeniem mies. dnia niedzieli (18 marca), a nie ferii. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję w tym tomie niżej jako numer 23.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 336.

[2. Wystawca i treść] Jakub z Sienna biskup włocławski oświadcza, że za zgodą kapituły katedralnej włączył wieś Dąbrówka do miasta Raciąża (Raciążka), przepisując nowej społeczności różne przywileje, lecz również obowiązki. (J. łąciński)

[3. Data i miejsce] 1470, 16 sierpnia, Włocławek
Actum et datum Wladislavie — — feria quinta post festum Assumpcionis sancte Marie proxima anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo.

4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 500, wys. 255, zakł. aż 89 mm.

Obie woskowe pieczęcie w stanie dość dobrym wiszą na jedwabnych sznurach koloru fioletowo-zielono-brązowego. Pieczęć biskupa okrągła, kapituły owalna, jeszcze o formie z XIII w., w rozprutym woreczku z czerwonej wełnianej materii z XVI stul.

Stan zachowania samego pergaminu dobry, na prawym marginesie zawięty, pobrudzony na widocznej powierzchni.

Pismo ładne, posiadające inicjał oraz inwokację wykonaną tekstem wydłużonym.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Dambrowka cum Raczańsz [z kontynuacją Sienickiego z 1727 r.:] Compositio a° D. 1470 per d. Jacobum de Sienna eppum Vlad.

[2 poł. XVI w.] Privilegium pro parte civium in Raczańsz et incolarum Dambrowka Jacobi de Senno epi, 1470 [tekst zabrudzony].

Auscultat. 1597 [oraz niżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego] — słabo widoczne.

[inw. Sienickiego, 1727] Clavis Raciązen. n° 10.

[Rev.] 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

[Tekst starty z noty wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego z 1760 r.].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszcz. II, CCCCXXI, p. 541.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXXI.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 133.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 200. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 337.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski podaje do wiadomości, że na prośbę b. właścicieli wsi Bogusławice, zatwierdził zamianę wsi Brzoza z sołectwem w ziemi sieradzkiej (parafia Srocko), dokonaną przez biskupa włocławskiego Jakuba (Sienińskiego) za zgodą jego kapituły, na wieś Bogusławice Górne w ziemi łączyckiej (par. Wolbórz), stanowiącą własność dwóch rodzin szlacheckich. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1470, 6 listopada, Piotrków

Actum in convencionem Pyotrkwowiensi generali, feria tertia post festum Omnium Sanctorum proxima anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubym pergaminie.

Szer. 554, wys. 291, zakł. aż 92 mm.

Z woskowej pieczęci królewskiej pozostaje luźno w kopercie tylko sam spód (miska). Kręcony sznur konopny po pieczęci koloru zielono-brązowego zwisa z zakładki a jego dolnej części trzyma się rozdarty pokrowczyk skórzany z XVI stul., już dawniej reperowany.

Stan zachowania samego pergaminu prawie bardzo dobry, widoczne na nim ślady dawniejszego zawilgocenia, posiada dziurkę na zakładce i znacznie zabrudzoną odkrytą część odwrocia.

Pismo piękne z ozdobnym inicjałem oraz inwokacją wykonaną większymi literami. Mimo dużych marginesów, tekst zajmuje ledwo połowę powierzchni pergaminu.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[kon. XV w. — nota obecnie wyblakła, na której już ok. 1578 r. umieszczono nową].

[2 poł. XVI w.] Registrata.

[ok. 1578 r.] Casimiri regis Poloniae approbatio commutationis nobilium super sortes eorum cum dno epo Wladislavien. in Superiori Boguslawicze pro ecclesia Wladisl. factae iuxta Wolbors pro villa Broska epali, anno 1470, clavis Wolborien.

Auscultat. 1597 [a poniżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego] — mało widoczne.

[inw. Sienickiego] Clavis Wolborien. n° 6to, 1728.

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego] n° 6to.

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXXII z odchyleniami: data wyst. 3 Octobris; w regescie biskupa Jakuba nazwano Janem, a wieś Brzoza — Broszki.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 397.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 147. Kazimierz występuje tu nie jako rex, ale dux. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 338.**

[2. Wystawca i treść] Rada miasta Wielunia oświadcza, że mieszcza- nie wieluńscy Bartosz Wyzembork (Wezenborg) z żoną Jadwigą sprze- dali, z prawem odkupu, jedną grzywnę rocznego czynszu społeczności wikariuszy kolegiaty w Wieluniu z tytułu 15 grzywien ułokowanych przez to kolegium jeszcze na folwarku małżeństwa Golskich (por. dok. 335), który obecnie przeszedł w ręce Wezenborgów. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1471, 17 grudnia, Wieluń

Datum in Welun, feria tertia proxima ante [festum] Thome Apostoli anno Domini M° 4° [quadringentesimo] LXX primo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 247, wys. 193, bez zakł.

Po woskowej pieczęci większej m. Wielunia tkwi u dołu dokumentu przyrwany pasek pergaminowy, wykonany z połowy prawej dolnej jego części.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Pismo staranne i jak zwykle tego pisarza zamaszyste.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1496.I.15] Anno Domini millesimo quadingentesimo nonagesimo sexto, die Veneris decima quinta Ianuarii etc., oblatis [na 14 krótkich wierszach zapisu jest mowa o ewentualnej zmianie kontraktu pomiędzy stronami].

[pocz. XVI w.] Census marce super bonis Wyzembork.

[1 poł. XVI w.] Benajewis Thuzik.

[XVII w.] Feria 3tia ante [festum] Thomae Apostoli a. D. 1471, dico 1471, Bartossius inscribit ex censu marcem 1 a marcis 15 super praedio et agro vicarijs. Nro 15to.

[6. Uwagi]:

Dok. zwieziono do Włocł. z b. kolegiaty w Wieluniu w 2 poł. XIX stul. Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1020. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję w tym tomie poniżej jako numer 24.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 339.**

[2. Wystawca i treść] Jan z Kalinowy (Zaremba) kasztelan sieradzki i starosta wieluński poręcza Andrzejowi dziedzicowi wsi Wierzchlas (Wirzlass), że matka tegoż Katarzyna z Sirzyna (Sirzino) zwróci mu w ustalonym terminie pożyczkę, zaciągniętą na potrzeby szl. Stanisława Starzyńskiego i dwóch kmieci w Niemierzynie. (J. łąciński)

[3. Data i miejsce] 1472, 1 stycznia, Wieluń

Actum et datum in Wyelun, feria quarta in die Circumcisionis Domini anno Domini millesimo quadingentesimo septuagesimo secundo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy, trochę nieforemny.

Szer. 221, wys. 108, zakł. 15 mm.

Woskowa pieczęć kaszt. Zaremby wyrwana kiedyś ze sznurem.

Stan zachowania samego pergaminu dostateczny. Widać na nim ślady dawniejszego zawilgocenia, posiada kilka dziurek, całe odwrocie pobrudzone. Pismo staranne z inicjałem.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[2 poł. XVI w.] Obligatio kmethonum in Nyemyerzyno.

[1 poł. XVII w.] A. D. 1482 [powinno być] 1472. Decem marcae in Wierzchlas.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocł. z Wielunia w 2 poł. XIX stul.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1021. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję w tym tomie niżej jako numer 25.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 340.**

[2. Wystawca i treść] Marek kardynał prezbiter, patriarcha akwilejski i legat Stolicy Apostolskiej (w Polsce) udziela 100 dni odpustu wszystkim wiernym, którzy w uroczystości św. Franciszka, Bernardyna, Podwyższenia Krzyża, Klary i dedykacji kościoła klasztornego Bernardynów w Kole (archidiec. gnieźn.) odwiedzą go, przystąpią do sakramentów św. oraz złożą ofiarę na potrzeby tegoż kościoła i klasztoru. (J. łaćciński)

[3. Data i miejsce] 1472, 21 lipca, Kraków
Datum Cracovie, duodecimo Kalendas Augusti anno a nativitate Domini millesimo quadingentesimo septuagesimo secundo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 535, wys. 218, zakł. aż 96 mm.

Po woskowej pieczęci legata Marka, znajdującej się kiedyś przypuszczalnie w blaszanej puszcze, zwisa z zakładki gruby, pleciony sznur jedwabny koloru brązowego.

Stan zachowania samego pergaminu jest dobry. Był on albo niewystarczająco wyprawiony, albo potem trzymany w zbyt ciepłym miejscu, na skutek czego jest zatłuszczony i pismo przeszło na drugą stronę.

Samo pismo zajmuje ledwie trzecią część jego powierzchni, jest piękne, ale na złożeniach częściowo wytarte. Imię wystawcy wykonane majuskułą.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty]:

Po obu stronach pergaminu znajdują się dość liczne noty kancelaryjne.

Na odwrocie:

[2 poł. XVI w.] Nieprecyzyjne i mało staranne wyliczenie dni odpustowych. [Sygn.] 8vo.

[1662.XI.11] Aprobata przywileju przez arcybpa gnieźn. Wacława Leszczyńskiego, dokonana przez jego notariusza kan. Józefa Radomskiego. W pierwszej swej połowie słabo czytelna z powodu wpisania między prześwitujące wiersze pisma głównego.

[6 Uwagi]:

Dok. dostał się do Włocł. po 1864 r. ze skasowanego przez zaborcę klasztoru w Kole.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 922 — bez daty. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję w tym tomie poniżej jako numer 26.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 341.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski, na prośbę Szymona Swawoli i Barbary, wdowy po Janie Schow, współwłaścicieli wsi Bąkowo potwierdza i powtarza następujący dokument:

Henryk Dusemer wielki mistrz krzyżacki nadaje przywilej osadcy na prawie magdeburskim (Malbork, 2 lipca 1350 roku — in Mariemborg, anno a nativitate Domini millesimo trecentesimo quinquagesimo feria sexta proxima post [festum] Petri Apostoli) na wsie Płochocin i Bąkowo

z młynem Henrykowi de Frischenbach, opisując szczegółowo ich granice oraz wyliczając przywileje i obowiązki osadcy.

Dokument z 1350 r. spisał w jęz. niemieckim w formie instrumentu notarialnego Henryk s. Henryka z Nadaszyna, kleryk diec. naumburskiej, not. publ. z ust. ces.; z okazji dokonania transumptu przełożono go na łacinę. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1472, 22 grudnia, Toruń

Actum in civitate nostra Thoruniensi, feria tertia post festum sancti Thome Apostoli anno Domini millesimo quodringentesimo septuagesimo secundo.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubym pergaminie.

Szer. 571, wys. 229, zakł. 51 mm.

Po woskowej pieczęci króla Kazimierza zwisa z zakładki jedwabny, gruby sznur koloru białoczerwono-fioletowego.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Odwrocie, oprócz części środkowej, posiada znacznie zabrudzone, a także ślady dawniejszego zawilgocenia.

Pismo ładne, z ozdobnym inicjałem oraz inwokacją wykonaną krojem wydłużonym.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Kasimiri regis literae designacionis limitum seu granicium inter bona episcopalia et dni Jassensky, 1472. Bankow, Plochoczino [nieprecyzyjne].

[poł. XVI w.] Registrata.

[inw. Sienickiego, 1727] Ad scatulam munimentorum et limitum V. Capli Vlad. pertinens, n° 4to [nieścisle].

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Rev. 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[6. Uwagi].

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 247.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 484. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Historycy niemieccy, odczytując błędnie datę dzienną i miesięczną dokumentu z 1350 r. (insertu), nie odnaleźli go ani w wersji niemieckiej, ani łacińskiej — por. Preussisches Urkundenbuch, vierter Band, Marburg 1960 nr 564.

Zob. ABMK t. 55 s. 143 nr 7.

Nin. dok. publikuję w tym tomie niżej jako numer 27.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 342.**

[2. Wystawca i treść] Marek kardynał prezbiter, patriarcha akwilejski i legat Stolicy Apostolskiej udziela opatowi cysterskiemu w Łądzie Ludwikowi i jego następcom władzy rozgrzeszania swoich zakonników z grzechów i wykroczeń zastrzeżonych przełożonym i kapitułom generalnym zakonu, ale tylko w przypadkach koniecznych, a to głównie z powodu wielkiej odległości dzielącej Łąd od wspomnianych. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1473, 24 marca, Nysa
Datum Nisse — — anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio, nono Kalendas Aprilis — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na grubym pergaminie.

Szer. 382, wys. 233, zakł. 65 mm.

Brak woskowej pieczęci legata Marka, która kiedyś była pewnie w blaszanej puszcze, oraz sznura do niej.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Widać na nim ślady dawniejszego zawilgocenia, a nadto odkryta część odwrocica jest pobrudzona.

Pismo ładne, zajmujące tylko połowę pergaminu. Imię wystawcy wypisano majuskulą. W końcówkach wyrazów zamiast średniowiecznej litery „c” występuje już nowożytny „t”. Nie wytarto liniatury ołówkowej po wykonaniu tekstu.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry]:

Po obydwu stronach pergaminu znajdują się noty kancelaryjne.

Na odwrocie:

[po r. 1473 — na użytek opata] *Auctoritate Sancte Sedis Apostolice, nobis in hac parte commissa, benigne et misericorditer dispensamus vobiscum, ut ad omnes ordinis actus legitimos, gradus, voces, officia, beneficia, administrationes et dignitates provehi et assumi valeatis, non obstante inhabilitate et infamie nota, quam quomodolibet contraxistis, quam a vobis absolvimus, in integrum vos restituentur in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti amen.*

[2 poł. XVI w.] *Indultum legati Sedis Apostolicae, ut liceat abbati Landensi fratres sui conventus absolvere in casibus etiam capitulo generali reservatis, 1473. Landae.*

[6. Uwagi]:

Dok. zwieziono do Włocł. z Łądu po r. 1818 lub 1864.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 968. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. drukuję w tym tomie poniżej jako numer 28.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 343.**

[2. Wystawca i treść] Maciej z Raciążka (z Raciąża — Raczansch) dr dekretów, kanonik i wikariusz gen. w spr. duch. włocławski, w sporze pomiędzy rektorem kościoła par. w Lubotyniu (diec. włocł.) Janem z Bielaw a biskupem włocł. Jakubem z Sienna o dziesięcinę snopową ze wsi Goraj (w teje parafii), dla rozstrzygnięcia którego to zatargu wyznaczył go właśnie tenże biskup, przysądza dziesięcinę nie jemu, ale proboszczowi.

Z. N. Wyrok ten w formie instrumentu notarialnego zredagował Maciej s. Jakuba z Kościeszek (Coszczyeschycze) kler. diec. włocł., not. publ. z ust. ces. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1474, 3 czerwca, Włocławek

Actum et datum anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto — die vero Veneris tercia mensis Iunii — circa ecclesiam Wladislaviensem cathedralem — —

Uw. Datacja dokumentu spóźniona ok. pół roku, albowiem Sieniński był już od 17 XII 1473 arcybiskupem gnieźn. i prymasem.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 388, wys. 312, zakł. 55 mm.

Z zakładki zwisa jedwabny, pleciony sznur koloru fioletowo-różowego po włoskiej pieczęci prał. Macieja, którą może w XVI w. zabezpieczono w pokrowczyku z czerwonej materii wełnianej, z czasem reperowanym, obecnie prawie zniszczonym.

Stan zachowania samego pergaminu jest dobry. W prawym boku zakładki ma 2 dziury, od góry jest pognieciony, widać na nim ślady dawniejszego zawilgocenia.

Pismo posiada ładne, do tego 2 ozdobne inicjały, Z. N., wreszcie inwokację i dwa inne miejsca wykonane krojem wydłużonym.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[2 poł. XVI w.] Sentencia pro parte dni plebani in Liubotin occasione decimae in villa Goray ipsi plebano adjudicatae, 1474.

[kon. XVI w.] Decima in Goray plebano Lubotiniensi.

[inw. Sienickiego, 1727] Ad scatulam erectionum ecclesiarum Diaecesis Vladislav. n° 29.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Rev. 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszcz. Codex, II, CCCXXIII, p. 546.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCXXIII.

Dok. regestowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 118 (jeden egz.).

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 549. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 344.**

[2. Wystawca i treść] Piotr z Pniew (Pniewski) subdiakon Stolicy Apostolskiej, prepozyt włocławski, kanonik gnieźnieński oraz wikariusz w spr. duch. i oficjał gen. arcybiskupa gnieźn. Jakuba (z Sienna), rozpatrując apelację tego jeszcze jako biskupa włocł., po przegranej (przed Maciejem z Raciążką — por. dok. 343) sprawie z plebanem par. Lubotyń Janem Bielawskim o dziesięcinę ze wsi Goraj, las Popowiec i połów ryb na Jeziorze Lubotyńskim, które tenże utracił już na rzecz bpa Władysława Oporowskiego, ponownie przysądza je proboszczowi, a jednocześnie przystępuje do egzekucji wyroku pod adresem nowego bpa włocł. Zbigniewa (Oleśnickiego), następcy Sienieńskiego.

Z. N. Wyrok ten i mandat egzekucyjny spisał w formie instrumentu notarialnego Wojciech s. Jakuba z Bydgoszczy, kler. diec. włocł., not. publ. z ust. ces. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1474, 10 czerwca, Gniezno

Actum et datum Gnezne — — anno Domini millesimo quadringesimo septuagesimo quarto — — die vero Veneris decima mensis Iunii.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na cienkim pergaminie.

Szer. 571, wys. 289, zakł. 49 mm.

Po woskowej pieczęci Oficjałatu (Konsystorza) Gnieźn. tkwi w zakładce pergaminowy pasek.

Stan zachowania samego pergaminu prawie bardzo dobry. Na zakładce 2 dziurki, odwrocie niemal czyste.

Pismo piękne, ale zbyt cienkie. Posiada 2 inicjały, główny ozdobny, Z. N. i 5 partii wykonanych większymi literami.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1474.VII. 8 i 22] Relacje o dopełnieniu egzekucji mandatu w Gnieźnie i Włocławku.

[ok. r. 1578] Sentencia inter plebanum Lubotinensem et dnum epum Wladislavien. occasione decimae in villa Goray ac piscatione in lacu Lubotin etc. anno 1474 [sygn.] 196.

Auscultat. 1597 [a niżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego].

[inw. Sienickiego, 1727] Ex scatula erectionum ecclesiar. Diaecesis Vlad. n° 7mo.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembekaj].

Rev. 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Impressum in Codice diplom. Rzyszczewscii et Muczkovscii tomo II, pag. 549.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXXIV.

Dok. regestowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 120 (jeden z dwóch egz.).

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 527. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 345.

[2. Wystawca i treść] Piotr z Pniew (Pniewski) prepozyt włocławski, kanonik oraz wikariusz generalny i oficjał gnieźnieński, przytaczając z małymi zmianami swój wyrok sprzed tygodnia (por. dok. 344), wydany przeciwko b. biskupowi włocł. Jakubowi z Sienna (Sienieńskiemu), aktualnie arcybiskupowi gnieźn. skazuje go na (stosunkowo niską) karę 20 grzywien polskich na rzecz plebana z Lubotyńia Jana Bielawskiego, z tytułu wyrządzonych mu krzywd materialnych i poniesionych kosztów sądowych.

Z. N. Wyrok ten oraz oszacowanie ekwiwalentu zredagował w formie instrumentu notarialnego Wojciech s. Jakuba z Bydgoszczy, kler. diec. włocł., not. publ. z ust. ces. (J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1474, 17 czerwca, Gniezno
Anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto — — die vero Veneris decima septima Iunii [Gnezne].

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na cienkim pergaminie.

Szer. 382, wys. 309, zakł. 48 mm.

Awers owalnej woskowej pieczęci Oficjałatu (Konsystorza) Gnieźn. znajduje się luźno w kopercie przy dokumencie. Pergaminowy pasek zwisa z zakładki, tego zaś trzyma się mocno zniszczony woreczek z czerwonej, wełnia-

nej materii, wykonany przypuszcz. w XVI w., już dawniej reperowany.

Stan zachowania samego pergaminu jest więcej niż dobry. Na zakładce posiada dziurę, wysoko jest nieco pognieciony, odkryta powierzchnia odwrócia i wszędzie na złożeniach zabrudzona.

Pismo piękne, lecz zbyt cienkie, powodujące trudności przy czytaniu. Posiada 2 inicjały, zasadniczy ozdobny, Z. N. oraz dwie partie wykonane pismem wydłużonym.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Domini Grochowyczkj.

[2 poł. XVI w.] Super decimis Ecclesie Lubotinis in Goray et lacus Lubotinensis piscatione etc. [Inna ręka dopisała:] Oblatio in actis Consistorii Vlad. a° D. 1574.

Auscultat. 1597 [oraz poniżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego]. Na przeł. XIX/XX w. St. Chod. niepotrzebnie na cyfrze 1597 napisał 1474.

[inw. Sienickiego, 1727] Ex scatura erectionum ecclesiarum Diaecesis Vlad. n° 11mo.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembekaj].

[6. Uwagi]:

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 120 (jeden z dwóch egz.).

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 531. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dok. publikuję w tym tomie niżej jako numer 29.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 346.**

[2. Wystawca i treść] Jan z Kościelca wojewoda i starosta inowrocławski podaje do wiadomości, że szlachcic Maciej Bronisz zobowiązał się przed nim, pod kaucją 200 grzywien, iż razem z bratanicą Małgorzatą sprzeda biskupowi włocławskiemu i jego kapitule odcinek rzeki Tonczynna (Thanzina) płynący przez wieś Pogorzelec (pod Służewem).

(J. łaciński)

[3. Data i miejsce] 1474, 6 września, Inowrocław

Actum et datum Iunivladislavie, feria tertia ante festum Nativitatis Marie anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na cienkim pergaminie.

Szer. 471, wys. 210, zakł. aż 86 mm.

Po woskowej pieczęci wojewody Jana tkwią w zakładce przyrwane pergaminowe paski.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Na zakładce, która znacznie zakrywa tekst, posiada 3 dziurki, na odwrocie widoczne ślady dawniejszego zawilgocenia.

Pismo staranne mające niewielki inicjał.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[kon. XV w.] Pogorzelyecz circa Raczansz.

[poł. XVI w.] Registrata.

[2 poł. XVI w.] Venditio fluvii Thanzina cum spacio piscinae alias z sta-

wiskiem, per Pogorzelec currentis, epo Wladislaviensi a. D. 1474.

Auscultat. 1597 [a niżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego].

[inw. Sienickiego] 1728, Clavis Raciąžen. n° 24.

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Impressum in Codice dipl. Rzyszcz. et Mucz. t. II, p. 554, n. 425.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXXV.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 147.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 214. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 347.**

[2. Wystawca i treść] Maciej z Raciążka (Raczanschs) dr dekretów, kanonik i wikariusz gen. włocławski biskupa Zbigniewa (Oleśnickiego), na prośbę rektora kościoła par. w Lubotyniu Jana z Bielaw oraz za zgodą wspomnianego biskupa, potwierdza i powtarza wydany przez siebie w dniu 3 czerwca 1474 roku wyrok — por. dok. 343 — na jego korzyść w sporze o dziesięcinę snopową ze wsi Goraj z poprzednim bpem włocł. Jakubem z Sienna.

Z. N. Transumpt ten spisał w formie instrumentu notarialnego Maciej s. Jakuba z Kościeszek (Coszczeschicze) kleryk diec. włocł., not. publ. z ust. ces.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] **1474**, 16 grudnia, Włocławek

Actum et datum anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quarto — — sexta decima mensis Decembris — — in domo nostre habitacionis circa ecclesiam Wladislaviensem cathedralem sita.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 395, wys. 396, zakł. 48 mm.

Resztki po woskowej pieczęci prałata Macieja wiszą na pergaminowych paskach w pokrowczyku z czerwonej materii wełnianej, przydanym pieczęcią w XVI stul., również zniszczonym, dawniej już reperowanym.

Stan zachowania samego pergaminu dobry. Na odwrocie ślady dawniejszego zawilgocenia. Widoczna część odwrocia średnio zabrudzona.

Pismo staranne posiadające 2 inicjały, Z. N. oraz 6 partii wykonanych literami wydłużonymi.

[5. Sygn. dawne, noty, registry] na odwrocie:

[2 poł. XVI w.] Lubotinen. ecclesiae decima in villa Goray etc. 1474 [nr] 191.

Auscultat. 1597 [oraz poniżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego, słabo widoczną].

[inw. Sienickiego, 1727] Ex scatula erectionum ecclesiarum Diaecesis Vlad. n° 13.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].
Rev. 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].
[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszczew. Codex, II, CCCCXXVI, p. 557.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany (tylko transumpt) w:
Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXXVI.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 118, jeden z dwóch egz.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 533 (z błęd. pod. nru Kod. dypl. Pol.: CCCCXXXI). Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] Dokument 348.

[2. Wystawca i treść] Kapituła katedralna włocławska oświadcza, że wydaje zasłużonemu względem siebie szl. Stanisławowi Jarunowskiemu jako sołtysowi do lokowania na prawie magdeburgskim swoją wieś Niemcze w pow. bydgoskim (par. Osielsko), a przy tej sposobności określiła przywileje i obowiązki sołtysa, mieszkańców oraz własne rezerwacje.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1475, 1 lutego, Włocławek

Actum et datum Wladislavie — — profesto Purificacionis Beate Marie Virginis — — anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. wykonany na cienkim pergaminie.

Szer. 37 $\frac{1}{2}$, wys. 170, zakł. 35 mm.

Po woskowej pieczęci kapituły włocł. widać w zakładce jedynie nacięcie na pergaminowy pasek.

Stan zachowania samego pergaminu dostateczny. Prawie na całej płaszczyźnie widoczne ślady dawniejszego zawilgocenia. W środku pojawiają się dziura od wytarcia i zbutwienia.

Pismo ładne z inicjałem oraz inwokacją wykonaną krojem wydłużonym.

[5. Sygn. dawne, noty, rejestry] na odwrocie:

[1480] Anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo, feria quinta infra octavas Assumpcionis Beatissime Marie Virginis nobilis Stanislaus de Jarunowo scoltetus in Nyemcze vendidit eandem scoltetiam Capitulo Wladislaviensi pro decem marcis numeri Polonicalis, XL^{ta} octo grossos in quamlibet marcam computando, et in signum huiusmodi vendicionis presens privilegium sponte restituit; presentibus ibidem nobilibus dominis: Iohanne de Czarnoczczce, Alberto de Bowanthowo armigeris et me Iohanne de Morawcze notario Capituli, testibus.

[1 poł. XVI w.] Privilegium scoltecie Nyemcze 1475 [nr] 577.

[1 poł. XVI w.] Registrata [zamiast: copiała] in Statutis Capli Wład. fol. XL°.

[inw. Sienickiego, 1727] Ad scatulam variar. personar. n° 50.

R. 1728 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

Rev. 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[przed 1887, Z. Chod.] Impressum in Cod. dip. Rzyszczewski et M. t. II, p. 559, n. 427.

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszcz. Codex, II, CCCCXXVII, p. 559.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXXVII.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 448.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 447. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 349.**

[2. Wystawca i treść] Zbigniew z Oleśnicy biskup włocławski i podkanclerzy Królestwa, w oparciu o donację szlachcianki Małgorzaty Pakoskiej (Pakoszcza) funduje i eryguje w katedrze włocł. ołtarz pw. Zwiastowania NMP a przy nim ołtarz, którą inkorporuje kolegium miejscowych wikariuszy wieczystych. Ponieważ jednak biskup owe sto kóp groszy złożone przez Małgorzatę zużył, za zgodą kapituły, na pilne cele gospodarcze swej mensy, na uposażenie nowego ołtarzysty przeznaczył swoją dziesięcinę snopową ze wsi kapitulnej Siutkowo (Schyodlkowo) w par. Zbrachlin.

Z. N. Dokument ten sporządził Bartłomiej s. Jana z Górki, kleryk diec. pozn., not. publ. z ust. ces.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] **1475, 3 lutego, Włocławek**

Actum et datum Wladislavie, die Veneris tercia mensis Februarii alias feria sexta in crastino Purificationis Beate Virginis anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. sporządzony na grubym pergaminie.

Szer. 555, wys. 320, zakł. 52 mm.

Po woskowych pieczęciach biskupa Zbigniewa i kapituły kat. zwisają z zakładki grube, kręcone, jedwabne sznury koloru: biskupa (od str. lewej) niebiesko-różowo-zielonego, kapituły różowo-zielonego. Przy kapitulnym wisi część rewersu pieczęci.

Stan zachowania samego pergaminu jeszcze dobry. Posiada kilka dziurek, liczne ślady dawniejszego zawilgocenia, odkryta część odwrocica zabrudzona.

Pismo staranne, z czasem popodkreślane, pewne partie rozmazane od dawniejszej wilgoci. Inicjał prawie wyblakły, imię wystawcy wykonane większymi literami, Z. N.

[5. Sygn. dawne, noty, registry] na odwrocie:

Oprócz zapisu ostatniego wszystkie pochodzą z wytworzonego archiwum wikaryjskiego.

[1 poł. XVI w.] Privilegium ad altare tit. Gloriose Virginis Marie Annunciationis [? i następne 2 słowa nieczytelne].

[2 poł. XVI w.] Syodkowo [zasadniczy tekst przeważnie wyblakły i nieczytelny].

[kon. XVI w.] Nro 22do. Privilegium pro decima in Sutkowo altaristae

vicariali, alias rectori horo [s] pt obitum v. resignationem cedere debet, 1 ministerij [oraz nisko:] Sutkowo.

A° 1687, 26 febr. in visitatione [ecclesiae cathedralis epi Madaliński] productum. Georgius Antonius Kunigk [powtórzył imiona i nazwisko] publicus Causarum Curiae et actus praesentis notarius mppa.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Chodyński: Wikaryusze (r. 1912), dok. 8.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 803. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 350.**

[2. Wystawca i treść] Andrzej (z Bnina) biskup poznański, z inicjatywy Hieronima z Wielichowa plebana w Pyzdrach i swojego wice-skarbnika, ustanawia roczny fundusz dwóch grzywien, który ma być rozdzielany kwartalnie w równej mierze pomiędzy 2 wikariuszów, rektora szkoły, dzwonnika i 4 kleryków, biorących udział w procesjach z kościoła par. w Pyzdrach do chorych z ostatnimi sakramentami. Fundusz ten stanowił roczny czynsz, wypłacany przez miejscowego burmistrza i rajców miasta za wypożyczone im swojego czasu 30 grzywien przez zmarłego bez testamentu Stanisława plebana w Ostrowitem (Słupceckim). Wspomniany czynsz może magistrat wykupić za owe 30 grzywien.

Z. N. Dokument ten zredagował w formie instrumentu notarialnego Piotr s. Sędziwoja z Rąbinia, kler. dec. pozn., not. publ. z ust. ces.

(J. łaciński)

[3. Data i miejsce] 1475, 19 maja, Ciążeń

Actum et datum anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto — — die vero Veneris decima nona mensis Maii — — in Czamschim — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. sporządzony na grubym pergaminie.

Szer. 342, wys. 369, zakł. 51 mm.

Przy dokumencie nie zachowała się ani woskowa pieczęć biskupa Andrzeja, ani pergaminowe do niej paski.

Stan zachowania samego pergaminu jest dobry. Posiada kilka dziurek, jest nieco pognieciony, widoczna część odwrocia znacznie pobrudzona.

Pismo piękne, w którym średniowieczne „c” przechodzi od czasu do czasu w nowożytny „t”. Posiada 2 inicjały, Z. N. oraz inwokację ma wykonaną pismem wydłużonym.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] 1475 [mało widoczne oraz] Census marcarum duarum pro his, qui antecedunt Venerabile Sacramentum, 1475.

[6. Uwagi]:

Dok. zwieziono do Włocławka pewnie z Pyzdr w XIX w.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 1022. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dokument drukuję w tym tomie poniżej jako numer 30.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 351.**

[2. Wystawca i treść] Jakub de Macciarellis z Bononii, m.in. kapelan, podkomorzy i audytor papieski, na prośbę przedstawiciela Bernardynów włoskich Jakuba de Agello, transumuje następujący dokument:

Sykstus IV papież, b. franciszkanin, odwdzięczając się Patriarsze Serafickiemu za doznane łaski, wydaje list apostolski (Rzym u Św. Piotra, 13 maja 1475 roku — Rome apud Sanctum Petrum, anno incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto, decimo tertio Maii), mocą którego podnosi jego patronalne święto (4 X) do rangi rytu zdwojonego (duplex), ogłasza dniem wolnym od pracy zarobkowej oraz udziela odpustów tym, którzy w owym dniu przystąpią do sakramentu pokuty. W końcu zaleca transumowanie swojego rozporządzenia, by jak najszybciej rozeszło się po świecie.

Z. N. Transumpt ten w formie instrumentu notarialnego sporządził Bartłomiej s. Piotra z Piscji, kler. diec. Luka, not. publ. z ust. pap. i ces. (J. łaćniński)

[3. Data i miejsce] 1475, 23 czerwca, Rzym

Datum et actum Rome apud Sanctum Petrum — — anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto — — die vero vicesima tertia mensis Iunii — —

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. pergaminowy.

Szer. 445, wys. 240, zakł. 62 mm.

Owalna woskowa pieczęć kurii Kamery Apost., którą posługiwał się audytor Jakub, podobnie jak audytorzy — wystawcy kilku poprzednich dokumentów, wisi na konopianym sznurze w oryginalnej blaszanej puszcze; nakrycie (górne) puszki zaginęło.

Stan zachowania samego pergaminu dosyć dobry. Odwrotna strona pergaminu, także zakładki, pożółkła, a część odkryta również zabrudzona. Posiada ślady dawniejszego zawilgocenia i rdzawe place.

Pismo ładne, posiadające inicjał a wykonane większym krojem są imiona obu wystawców i inwokacja. Jest Z. N., lecz formuła not. wypadła niedbale. Czytanie utrudnia drobne pismo i ubytki tekstu na złożeniach.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

Pod zakładką i na odwrocie zakładki drobne noty kancelaryjne.

[r. 1536 — niżej formuły notariusza:] Anno Domini millesimo quingentesimo trigesimo sexto, die decima nona mensis Marcij, Posnaniae. Reverendissimus in Christo pater et dominus, dnus Joannes de Lathalicze Dei gratia episcopus Posnaniensis, visis et lectis presentibus apostolicis litteris et eisdem auctoritate sua ordinaria approbatis, in omnibus punctis et clausulis superscriptis a christifidelibus universis tenendas et observandas in diocesi sua Posnaniensi decrevit et mandavit presentibus Curie sue Rme pronotariis, meque Martino Jozephi de Gnesna eiusdem diocesis clerico, sacra apostolica auctoritate publico notario et Curie sue Rme pronotario, qui de omnibus et singulis premissis presenti manus mee scripto fidem facio etc.

[1 poł. XVI w. — 3 wiersze zapisu wyblakłego i wypelźłego].

[2 poł. XVI w.] Sixtus papa concedit indulgentias eis, qui festum S. Francisci celebrant, anno 1475.

[1 poł. XVII w.] Sixtus papa concessit indulgentias pro festo S. P. N. Francisci.

[6. Uwagi]:

Dok. dostał się do Arch. Kap. Włocł. z jakiegoś klasztoru bernardyńskiego.

Dok. rejestrowany w:

MHDW XXV (1912), Addit. nr 925. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.

Nin. dokument publikuję niżej w tym tomie jako numer 31.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 352.**

[2. Wystawca i treść] Kazimierz (IV Jagiellończyk) król polski i wielki książę litewski, reasumując ustawy krajowe w tym względzie, postanawia, że nie wolno nikomu w jego państwie otrzymywać jakiegokolwiek beneficjum kościelnego za opłatą lub wypłacać się z powodu jego posiadania, inaczej mieć go w swoim ręku w sposób symoniacki.

(J. łaćński)

[3. Data i miejsce] 1475, 13 lipca, Nowy Korczyn

Datum in Nova civitate Corczin, feria quinta ipso die Margarethe anno Domini millesimo quadingentesimo septuagesimo quinto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. sporządzony na cienkim pergaminie.

Szer. 422, wys. 276, zakł. 45 mm.

Woskowa pieczęć króla wisiała na pergaminowym pasku, zabezpieczona może w XVI w. pokrowczykiem z czarnej skóry, z czasem reperowanym, obecnie rozdartym do połowy. Pieczęci nie ma; oglądali ją jeszcze w 1852 r. wydawcy Kod. dypl. Pol. II/2 s. 561, przyp. 1.

Stan zachowania samego pergaminu jeszcze dobry. Widać na nim duże ślady dawniejszego zawilgocenia, posiada kilka dziurek, jest nieco pognieciony i znacznie pobrudzony na odwrocie.

Pismo staranne, posiada ozdobny inicjał oraz imię wystawcy wykonane większymi literami.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Registrata.

[ok. 1551, kan. Piotrkowski] Privilegium Kazimiri, ut nullum beneficium ecclesiasticum sub pensione teneatur et conferatur.

Revisum a. D. 1726 [wiz. gen. katedry bpa K. A. Szembeka].

[inw. Sienickiego, 1727] Ex scatula privilegiorum communium Ecclesiae et Diaecesis Vladisl.

Revisum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Rzyszcz. Codex, II, CCCXXVIII, p. 561.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCXXVIII.

Dok. rejestrowany w:

Matricul. summ. I (r. 1905) nr 1289.

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 27.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 13. Numer ten uchodził za ostatnią sygnaturę dokumentu.

[1. Sygn. aktualna] **Dokument 353.**

[2. Wystawca i treść] Jan z Kościelca wojewoda inowrocławski oraz starosta bydgoski, nieszawski, malborski i tucholski podaje do wiadomości, że Maciej Bronisz dziedzic wsi Kobylebłota (pod Bydgoszczą) z bratanicą Małgorzatą oświadczyli przed nim, jako sprzedali biskupowi włocławskiemu Zbigniewowi (z Oleśnicy) i jego kapitule część rzeki Tonczyna (Thanzina) z młynem, przy miejscu Pogorzelec pod Służewem, za łan pola Jandrakowski (Jandrakowskiej) w Otłoczynie (pod Toruniem) i 100 kóp groszy (100 grzywien). Duchowna strona kontraktu potwierdziła to samo przed wojewodą. Por. dok. 346.

(J. Iaciński)

[3. Data i miejsce] 1475, 5 września, Inowrocław

Actum et datum in Iuniwladislavia, feria tertia ante festum Nativitatis Marie Virginis anno Domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto.

[4. Opis zewnętrzny]:

Dok. sporządzony na cienkim pergaminie.

Szer. 372, wys. 285, zakł. 73 mm.

Ośrodek woskowej pieczęci wojewody Jana wisi na mocno nadwierzonym sznurze jedwabnym koloru ciemnego. Woreczek wykonany przypuszcz. w XVI w. z czerwonej materii wełnianej, kiedyś reperowany, obecnie rozpruty, trzyma się sznura.

Stan zachowania pergaminu dobry. Na zakładce był kiedyś zszywany.

Pismo staranne z małym inicjałem.

[5. Sygn. dawne, noty, regesty] na odwrocie:

[1 poł. XVI w.] Registrata.

[ok. 1551, kan. Piotrkowski] Vendicio piscine Pogorzelyecz cum descriptioe limitum [obecnie mało widoczne, przekreślone ok. 1727 r. przez Sienickiego].

[2 poł. XVI w. — kontynuacja zapisu Piotrkowskiego:] iuxta borram Kobyle blotha et Wiandla usque ad granicies Slusevo pro summa certa pecuniae et laneo agri in Othluczini, in clave Raczansnen., dno Sbigneo de Senno [powinno być: Oleschnicza] epo W. 1475.

Auscultat. 1597 (a niżej parafy kan. Siecińskiego i Gardlińskiego — słabo widoczne).

[ok. 1727, Fr. Sienicki opisał notę z 2 poł. XVI wieku:] Venditio certae sortis in fluvio Thanzyna cum piscina et spatio dicto Pogorzelec [tu zapis z 2 poł. XVI w.] per nobilem Bronisz haeredem de Kobyle błota.

[inw. Sienickiego] Clavis Raciążensis n° 11, 1728.

Visum 1760 [wiz. gen. katedry bpa Ostrowskiego].

Revisum 1799 [2 wiz. gen. katedry bpa Rybińskiego].

[przeł. XIX/XX w., St. Chod.] Impressum in Codice dipl. Rzyszczew. et Mucz. t. II, p. 563, n. 429.

[6. Uwagi]:

Dok. drukowany w:

Kod. dypl. Pol. II/2 (r. 1852) nr CCCCXXIX.

Dok. rejestrowany w:

1 (r. 1578) MHDW XIV (1897) nr 135 z błęd. zapisem: Zbigneo de Sienno.

2 (r. 1728) MHDW XXV (1912) nr 201 — również z błęd. podaniem: Sbigneo de Sienno. Numer ten był uważany za ostatnią sygnaturę dokumentu.